

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**İLERİ DÖNÜŞÜM (UPCYCLE) YÖNTEMİYLE
KADINLARA GİYSİLERDEN YENİ ÜRÜN
GELİŞTİRME BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI
(ANKARA-KEÇMEK ÖRNEĞİ)**

YELİZ GÜNER

MODA TASARIMI ANABİLİM DALI

AĞUSTOS 2019

**İLERİ DÖNÜŞÜM (UPCYCLE) YÖNTEMİYLE KADINLARA
GİYSİLERDEN YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME BECERİLERİNİN
KAZANDIRILMASI (Ankara-KEÇMEK Örneği)**

Yeliz GÜNER

Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MODA TASARIMI ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS 2019

Yeliz GÜNER tarafından hazırlanan “ İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara-KEÇMEK Örneği) ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Gazi Üniversitesi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR

Moda Tasarımı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan: Prof. Dr. Birsen ÇİLEROĞLU

Moda Tasarımı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Özden ÖZKAHVECİ DEMİRKAN

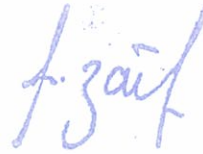
Eğitim Bilimleri, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma Tarihi: 19/08/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZALF

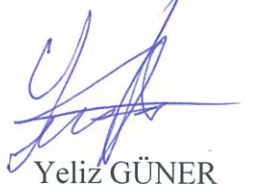
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

Bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yeliz GÜNER

19/08/2019

İLERİ DÖNÜŞÜM (UPCYCLE) YÖNTEMİYLE KADINLARA GİYSİLERDEN
YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASI (Ankara-
KEÇMEK Örneği)

(Yüksek Lisans Tezi)

Yeliz GÜNER

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2019

ÖZET

Bu çalışma kullanılmayan giysileri, yaratıcı aktiviteler yoluyla yeniden kullanıma kazandırarak hem sürdürülebilirliğe hem de bireylerin yaratıcılığını geliştirmeye katkı sağlamayı planlamaktadır. Araştırma, bireylerin çevre bilincini oluşturma, tasarım uygulamalarıyla kendi problemlerini tanımlama, problemi çözme ve geliştirmeleri açısından tasarım tabanlı bir araştırmadır. Araştırma evrenini Ankara ili Keçiören ilçesi Yunus Emre Kültür Merkezi'nde yer alan Keçiören Meslek Edinme Kurslarına (KEÇMEK) devam eden kadınlar; amaçlı örnekleme ise evrenden seçilen ve temel düzeyde dikiş teknikleri bilgisine sahip olan çalışmaya gönüllü katılmayı kabul eden 10 kadın oluşturmaktadır.

Tasarım tabanlı araştırmada, atölyede yapılan yaratıcı aktivitelerin, bireylere kazandırdıklarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi için iki farklı türde veri toplama tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla ilk olarak katılımcılarla yüz yüze yapılan görüşmeler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İkinci olarak, atölye uygulamalarıyla elde edilen ürünlerin, yaratıcılık, kullanışlılık ve satılabilirlik özellikleri üzerinden katılımcıların beklenen beceri (psikomotor hedeflere) düzeyine erişip erişmedikleri Bloom'un tam öğrenme modeli referans alınarak performans/ürün değerlendirme ölçeğiyle ölçülmüştür. Değerlendirmeler, her bir ürün üzerinden, iki farklı öğretici tarafından ayrı ayrı yapılmıştır.

Uygulamalar sonucu oluşturulan yeni ürünlerin katılımcılarda, atığı ortadan kaldırarak çevreye karşı sorumluluk duygusunu artırdığı; ileri dönüşüm yöntemi ile üretilen giysinin kullanım alanının genişletilmesiyle özgün, işlevsel fikirler üretmelerine ve yaratıcılıklarına katkı sağladığı gözlenmiştir. Öğreticilerin performans/beceri değerlendirme sonuçlarına göre katılımcıların başarı genel puan ortalamalarının 84 ile yeterli öğrenme düzeyinin üstünde gerçekleştiği görülmüştür.

Bilim Kodu : 40611
Anahtar : Sürdürülebilirlik, ileri dönüşüm, giysi üretimi, yaratıcılık.
Sayfa Adedi : 127
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR

GAINING SKILLS OF NEW PRODUCT DEVELOPMENT FROM CLOTHES TO
WOMEN via UPCYCLE METHOD

(The Case of Ankara-KECMEK)

(Master Thesis)

Yeliz GÜNER

GAZİ UNIVERSITY

ENSTITUTE OF FINE ARTS

August 2019

ABSTRACT

In this study, it is planned to contribute both to sustainability and to improve the creativity of individuals as re-using obsolete garments through creative activities. The study is a design based study in terms of raising environmental awareness in individuals, defining their own problems with design applications, solving and developing the problems. The universe of the study consists of women attending Kecioren Vocational Training Courses (KEÇMEK) in Yunus Emre Cultural Center in Kecioren district of Ankara, purposive sampling consists of 10 women selected from the universe of study and had basic knowledge of sewing techniques and accepted to participate in the study voluntarily, who were.

In the design-based study, two different types of data collection techniques were used to measure and evaluate the gains of individuals due to creative activities in the workshop. For this purpose, firstly face-to-face interviews with participants were analyzed by content analysis. Secondly, whether the participants achieved the expected skill level (psychomotor goals) on creativity, usability and salability specifications of the products obtained through workshop applications was measured by performance/product evaluation scale based on Bloom's full learning model. Evaluations were made separately for each product by two different tutorials.

It has been observed that new products created as a result of applications increase participants' sense of responsibility towards the environment as eliminating waste and by expanding the usage area of garment produced by upcycle method contribute to their creativity, unique and functional idea generating. According to the performance/skill evaluation results of the trainers, it was seen that the average achievement score of the participants was 84 and came off above the adequate learning level.

Science Code : 40611
Key Words : Sustainability, Upcycle, Clothing Production,
Number of Pages : 127
Advisor : Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, tezimin her aşamasında destek olan, öğrencisi olmaktan onur duyduğum ve çalışma sırasında göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR'e sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Çalışmam boyunca yardımını esirgemeyen, bilgi ve deneyimlerini paylaşan Arş. Gör. Şükran ÇAKMAK ve Aslı AYGÜN OCAK'a, çalışmaya destek veren Ankara Keçiören Meslek Edinme Kursları-KEÇMEK idarecilerine ve tüm gönüllü katılımcılara teşekkürü borç bilirim.

Bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan beni yetiştiren aileme ve çalışmam boyunca desteğini her zaman hissettiren, bana verdiği güven için sevgili eşim Selim GÜNER'e, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xii
RESİMLERİN LİSTESİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu / Konunun Tanımı	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayım/Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Kavramsal Çerçeve	9
2.1.1. Sürdürülebilir tüketim	9
2.1.2. Atık ve geri dönüşüm	11
2.1.3. İleri dönüşüm	13
2.1.4. Geri dönüşüm ile ileri dönüşüm farkı	15
2.1.5. Sürdürülebilir moda ve giysi tüketimi	16
2.1.6. Giysi üretiminde sürdürülebilir tasarım uygulamaları	17
2.2. İlgili Araştırmalar	29
2.2.1. Sürdürülebilirlik ve dönüşüm ile ilgili yayınlar	29

2.2.2. Yaratıcılık ile ilgili yayınlar	32
2.3. Araştırmanın Kavramsal Dayanağı	33
2.3.1. Yetişkinlerde çevre eğitimi	33
3. YÖNTEM	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Evren ve Örneklem	40
3.2.1. Amaçlı örneklem oluşturma aşamaları.....	41
3.3. Veri Toplama Teknikleri	44
3.4. Veri Değerlendirme Teknikleri.....	48
3.4.1. Ölçme aracının güvenirlik, geçerlilik testi	49
4. BULGULAR VE YORUM	51
4.1. İleri Dönüşüm Atölyesi Uygulamaları Sonucunda Ortaya Çıkan Yaratıcı Ürün Tasarımlarına Yönelik Bulgular	51
4.2. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının sonuçlarına yönelik bulgular	66
4.2.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik bulgular	67
4.2.2. İleri dönüşüm atölyesi ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeylerine yönelik bulgular	71
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	75
5.1. İleri Dönüşüm Atölyesi Uygulamaları Sonucunda Ortaya Çıkan Yaratıcı Ürün Tasarımlarına Yönelik Sonuçlar	75
5.2. İleri Dönüşüm Atölye Uygulamalarının Sonuçları Nelerdir?	76
5.2.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik sonuçlar	77
5.2.2. İleri dönüşüm atölyesi ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeylerine yönelik sonuçlar	78
5.3. Öneriler	78
KAYNAKLAR	81
EKLER	91

EK-1 Etik komisyon onay formu	93
EK-2 Araştırma izni onay dilekçesi	95
EK-3 Görüşme formu	97
EK-4 Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği	99
EK-5 Yönerge	101
EK- 6 Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu	103
EK- 7 Atölye uygulamaları hazırbulunuşluk düzeyleri için yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin çizelgesi	107
EK- 8 Belirtke tablosu	109
EK- 9 Cronbach's Alpha ve ölçme aracı güvenirlik	111
EK- 10 (a) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi	113
ÖZGEÇMİŞ	127

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 2.1. Örnek yabancı ileri dönüşüm uygulamaları	23
Çizelge 2.2. Aalto Üniversitesi'ndeki sıfır atık atölye çalışması örnekleri	24
Çizelge 2.3. Sıfır atık, geri ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri	26
Çizelge 2.4. Geri dönüşüm ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri	27
Çizelge 2.5. Dekonstrüksüyon ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri	28
Çizelge 3.1. Örneklem grubunun yeterliliğini belirleyen ölçütler	43
Çizelge 3.2. Beceri ölçeği değerlendirme bölümleri ve puan değerleri	47
Çizelge 4.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik görüşler.....	69
Çizelge 4.2. İleri dönüşüm atölyesi katılımcılarının performans/beceri düzeyi puanları	71
Çizelge 4.3. Değerlendiricilerin puanlarına göre katılımcıların atölye psiko-motor hedeflerine ulaşma düzeyi değerleri	72
Çizelge 4.4. Uygulamalardan elde edilen puan değerleri	73

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 1.1. Araştırmada kazandırılması hedeflenen öğretim süreci.....	6
Şekil 2.1. Atık hiyerarşisi	12
Şekil 2.2. Simgelerle 3R yöntemi ve ileri dönüşüm	15
Şekil 2.3. Çevre eğitimin evrensel amaçları	35
Şekil 2.4. Yaratıcı düşünme boyutları	36
Şekil 3.1. Araştırma modeli	40
Şekil 3.2. Örneklem grubunun özellikleri.....	42

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 1.1. Upcycling zaman içinde gösterilen ilgi	4
Resim 1.2. Upcycling kavramının bölgeye göre ilgi alanı	5
Resim 2.1. Pablo Picasso'nu Boğa Başı	18
Resim 2.2. Giysi toplama kutusu	20
Resim 2.3. Türk Kızılayı Derneği	20
Resim 2.4. Tasarım örnekleri	22
Resim 2.5. Delta üniformalarından dönüştürülen çanta	23
Resim 2.6. Delta üniformalarından dönüştürülen messenger çantası	23
Resim 2.7. Kamyon brandalarından, atılan bisiklet iç tüplerinden ve araba emniyet kemerlerinden bir el çantası	23
Resim 2.8. Petra Leino tarafından tasarlanan Planlı Karışıklık	24
Resim 2.9. Andrej Subarew tarafından tasarlanan elbise.....	24
Resim 2.10. Sıfır atık yöntemiyle üretilen pijama takımı	26
Resim 2.11. Dairesel kesim ile elbise	26
Resim 2.12. Klasik beyzbol eldivenlerinden yapılmış elbise	26
Resim 2.13. 2011 yılında düzenlenen 83.Akademi Ödülleri töreninde Liva Firth'ün giydiği ileri dönüştürülmüş elbisesi	27
Resim 2.14. Gary Harvey 42 adet Levi's 501'i bozup yeniden düzenlediği elbisesi	27
Resim 2.15. Gary Harvey gazete elbisesi	27
Resim 2.16. Comme Des Garçons 2016 güz koleksiyonu	28
Resim 2.17. "Serin", sandıktan çıkan erkek gömleği.....	28

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

$\bar{x}$

Açıklamalar

Genel Ortalama

Kısaltmalar

Açıklamalar

AHBÜ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

BELMEK

Ankara Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları

BSTB

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

EBRD

European Bank of Reconstruction and Development

İDAG

İleri Dönüşüm Atölye Grubu

KEÇMEK

Keçiören Meslek Edindirme Kursları

SMART

Secondary Materials and Recycled Textiles

SPSS

Statistical Package for the Social Sciences

TUİK

Türkiye İstatistik Kurumu

TÜSİAD

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

UNEP

United Nations Environment Programme

UNESCO

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

WWF

World Wildlife Fund

1. GİRİŞ

World Wide Fund for Nature’ın (WWF) ekolojik ayak izi raporlarına göre “Türkiye, kişi başına küresel biyolojik kapasitenin %50 üzerindedir. Bu durum, dünya genelinde olduğu gibi, Türkiye’de de sürdürülebilir olmayan bir yaşam biçiminin işaretidir” (WWF, 2012, s. 7).

Kaypak, (2012, s. 155) ekolojik ayak izini belirli bir toplumun tükettiği kaynakların üretimi ve atıklarının yok edilmesi için gereken, kara ve su alanlarının büyüklüğünü gösteren ölçüm olarak tanımlamıştır. Ekolojik ayak izi, hızlı nüfus artışı ve gelişen sanayiye bağlı olarak büyümektedir. Çünkü sanayileşme ve nüfus artışı, dünyanın en eski ve en büyük sektörlerinden birisi olan tekstil ve giyim sektöründe hızlı tüketimi körüklemektedir. Hızlı tüketim, üretim kaynaklarının sınırlı olması, olumsuz etkiyi daha da arttırmakta (Mangır, 2016, s. 146) tekstil ve hazır giyim üretimindeki atık miktarına zemin hazırlamaktadır.

Tekstil atıkları, “Fabrika üretim sürecinde veya tüketicilerin tüketimi sonrası çıkan atıklardır” (Üçgül ve Turak, 2015, s. 40). Bu tür atıkların oluşum nedenleri arasında, bireylerde yaygınlaşan ve gittikçe artan ürün çeşitliliği ve bilinçsiz tüketim (Hayta, 2009, s. 45); gelir düzeyinin artmasına rağmen, tüketicilerin “düşük kaliteli ürünleri daha fazla kullanmak istemesi, ürün değerinin azalması, ömrünün kısalması (Kılıç, 2013, s. 19); gibi sebepler yer almaktadır. Buğday ve Babaoğlu’na göre “Tüketim için tüketmek anlayışının benimsendiği ve bireyci ideolojinin ön plana çıktığı tüketim toplumunda, bireylerin sorumsuzca ve düşünmeden tüketmesi insanları çevresel, toplumsal ve etik açıdan birçok risk ile karşı karşıya getirmektedir”(2016, s. 190). Tüketimden kaçınma, sürdürülebilirlik konusunda en hassas olan davranıştır. Yapılan çalışmalar, herhangi bir ürünün satın almadan ya da kullanmadan, gereksinimleri tatmin etmenin çevresel bağlamda en esaslı eylem olduğunu göstermektedir (Karalar ve Kiracı, 2011, s. 69). Aşırı kaynak tüketiminin ve çevre kirliliklerinin yaşamı nasıl tehdit etmekte olduğu ve çevre sorunlarının daha fazla göz ardı edilemeyeceği ve artık çözümlenmesi konusunun ertelenemeyeceği açıkça görülmektedir. (Kaypak, 2011, s. 23). Çevreye verilen zararları en aza indirmek için bireylerin sürdürülebilir tüketimi benimseyerek daha duyarlı olması beklenmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu 2014 yılı verilerine göre Türkiye’deki belediyelerde toplanan kişi başı günlük ortalama atık miktarı 1,08 kg olarak hesaplanmıştır. Toplanan 28 milyon ton atığın, % 63,5’i düzenli depolama tesislerine, % 35,5’i belediye çöplüklerine, % 0,5’inin kompost tesislerine gönderildiği; % 0,5’inin ise diğer yöntemler ile bertaraf edildiği sonucuna ulaşılmıştır (TUİK, 2014). Bu durumda atıkların bertaraf edilmesini en aza indirmek ve yeniden kazanılması için yapılan çalışmaları arttırarak ürünlerden daha uzun süreli ve daha geniş oranlarda fayda sağlamak, kısacası sürdürülebilir bir tasarım stratejisi izlemek gerekmektedir.

Resmi gazetede yayımlanan Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2014- 2017 Ulusal Geri Dönüşüm Strateji Belgesi ve Eylem Planı, atığı toplumdaki değersiz olarak görme, çöp olarak nitelendirme yaklaşımından çıkarılarak yeniden değerlendirilebilir hale getirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Böylece atığın hem ekonomik kazanım hem de çevresel ve ekonomik iyileştirme araçlarından birisi olarak kabul edilmesi (BSTB, 2014, s. 16) yolunun açılacağı savunulmaktadır. Ulusal Geri Dönüşüm Strateji Belgesi ve Eylem planının da işaret ettiği hedeflere katkı sağlamayı temel alan bu çalışmada; kadınlara sürdürülebilirlik kavramı adı altında yer alan ileri dönüşüm (upcycle) yöntemi açıklanmış, bu yöntemi tasarımlarında kullanan giysi tasarımcılarından örnekler verilmiştir. Ayrıca yaratıcı aktiviteler yoluyla kullanılmayan giysilerin atölye ortamında ileri dönüşüm yoluyla daha değerli bir ürün haline getirilmesi ve yeniden kullanıma kazandırılmasına yönelik atölye uygulamalarının nasıl olabileceği irdelenmiştir.

Bu çalışmada, Keçiören Meslek Edinme Kursları (KEÇMEK) altında, “Kadın Elbise Dikimi” dersini alan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan kadın bireylerle birlikte kullanılmayan giysileri atölye ortamında, yaratıcı aktiviteler yoluyla yeniden kullanıma kazandırarak daha değerli bir ürün (upcycle) haline getirilmesi hedeflenmektedir.

Bu hedefle araştırma problemi aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1.1. Problem Durumu / Konunun Tanımı

Araştırmada, kullanılmayan giysileri yeniden kullanıma kazandırma sürecinin desteklenmesi çalışmanın çözülmesi için gereken temel problemini oluşturmaktadır.

İleri dönüşüm (upcycle) yöntemiyle kadınlara giysilerden yeni ürün geliştirme becerileri nasıl kazandırılabilir? şeklinde kurgulanan araştırma probleminin alt soruları oluşturulan İleri Dönüşüm Atölye Grubu'na (İDAG) göre aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Giysileri yeniden kullanıma kazandırmak için;

- 1) İleri dönüşüm konusunda hangi yaratıcı uygulamalar yapılabilir?
- 2) İleri dönüşüm atölye uygulamalarının sonuçları nelerdir?
 - a) İDAG uygulamalarının gönüllü katılımcılara sağladığı kazanımlar nelerdir?
 - b) İDAG uygulamaları ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeyleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; kadınlara sürdürülebilirlik kavramı adı altında yer alan ileri dönüşüm yaklaşımı ve yaratıcı aktiviteleri yoluyla, kullanılmayan giysileri yeniden kullanıma kazandırılmasını sağlamak ve böylece atıl giysileri daha değerli bir ürün haline getirmektir.

Atölye ortamında yürütülen uygulamalarla,

- Eğitim kurumu ve toplum arasında köprü kurarak yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek,
- Bireylerde, “bu benim işime nerede, nasıl yarayacak?” şeklindeki sorulara anlamlı cevaplar bulunmasını sağlayarak kadınları tasarımla buluşturmak,
- Kadınlara “kendin tasarla, kendin yap” sloganıyla özgüven duygusu aşılacak,
- Tasarımın günlük hayatla ilişkilendirilmesini desteklemek,

- Atığı bir kaynak malzeme olarak kullanmayı ve depolama alanından uzaklaştırarak olumsuz çevre etkilerinin azaltılmasına katkı sağlamak,

Hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Google Trends’de, “upcycling” kelimesinin popülerlik düzeyini zaman süreçleri seçerek dünya genelinde ve tüm kategorilerde (bilim, insan ve toplum, sanat vb.) aradığımızda zaman içinde gösterilen ilgi Resim 1.1’de görüldüğü gibi önceki yıllarda az iken günümüze doğru popülerliğini artırmıştır. Kelimenin bölgelere göre aranma oranlarına baktığımızda, Yeni Zelanda’da popüler iken (Resim 1.2) Türkiye en son sırada yer almaktadır (Url-1).

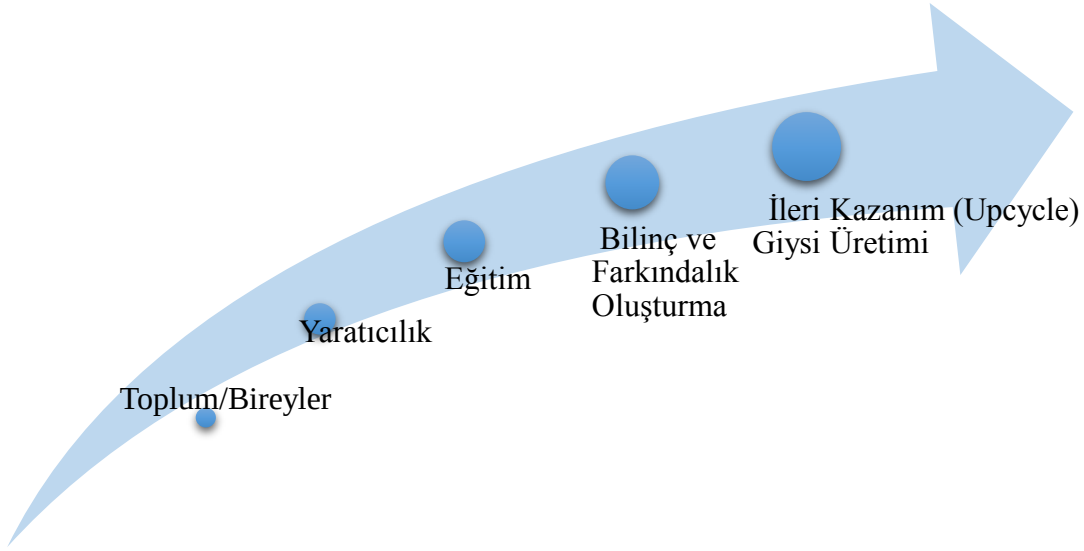
Resim 1.1. Upcycling zaman içinde gösterilen ilgi (Url-1)

Resim 1.2. Upcycling kavramının bölgeye göre ilgi alanı (Url-1)

BSTB Ulusal Geri Dönüşüm ve Eylem Planında (2014, s. 67), toplumdaki değişim, adil rekabet, çevreye duyarlılık ve sosyal sorumluluk gibi kavramların öne çıkmasında ve geri dönüşüm bilinç düzeyinin artırılmasında eğitimin önemine vurgu yapılmış, toplumun her kesiminde bilinç düzeyini artırmayı sağlayan programlar, projeler, seminerler ve kampanyaların gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

Yukarıda ifade edilen çevresel ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine bağlı olarak, KEÇMEK programlarına devam eden kadınların konuya ilgilerinden hareketle, giysilerin yeniden kullanıma kazandırılması amaçlanan bu araştırmanın bireyden topluma, üretimden kullanıma ve ileri dönüşüme değin devam eden hedef öğretim süreci Şekil 1.1.'de verilmiştir.

Şekil 1.1. Araştırmada kazandırılması hedeflenen öğretim süreci

Bu tez, kazandırılması hedeflenen davranışlar ışığında araştırmaya gönüllü olarak katılımı kabul eden her bireyin,

- 1) Mevcuttaki bir şeyden yeniden bir şey üretme bilincinin oluşturulması,
- 2) Daha az tüketime yönlendirilerek aileye, topluma ve çevreye karşı koruma sorumluluğu oluşturulması,
- 3) Üretilen bir giysinin kullanımının artırılması için ileri dönüşüm ve yaratıcı düşünce tekniklerini kullanarak özgün, işlevsel fikirler üretmesi,
- 4) Bireysel yaratıcılığını ortaya koyarak tasarımını bireyselleştirmesi,

Açılarından önem taşımaktadır.

1.4. Varsayım/Sayıtlar

- 1) Kullanılmayan giysilerin ileri dönüşüm yaklaşımı ve yaratıcı aktiveler yoluyla yeniden kullanıma kazandırılması, bireylerin yaratıcılığına, öz güvenine, topluma, çevreye ve ekonomiye pozitif katkı sağlayacaktır.
- 2) Giysilerin ileri dönüşüm yoluyla yeniden kullanıma kazandırılarak daha değerli hale getirilmesi bireyleri daha az tüketime yönlendirecektir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 1) Keçiören Meslek Edinme Kursları (KEÇMEK) adı altında yer alan “Kadın Elbise Dikimi ” dersini alan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 10 kadın ile
- 2) Yaratıcı düşünce tekniklerinin ve ileri dönüşüm yaklaşımının kullanılmayan giysilerden yeni giysi tasarımları elde edilmesi aktiviteleri ile

Sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

İleri dönüşüm/kazanım (Upcycle): Upcycling, upcycle kelimeleri için kaynaklar taranmış fakat kelimeyi karşılayacak açık bir Türkçe terim bulunamamıştır.

Upcycling kelime anlamının en kısa karşılığı olarak değerini yükseltme, değer katarak dönüştürme, ileri dönüşüm, yenileme gibi kısa tanımlar yapılmaktadır (Artut, 2015, s. 27). Kullanılmayan bir malzemeye tasarım yoluyla daha yüksek bir değer kazandırılması, ortaya yeni bir ürün çıkması nedeni ile araştırmacılar tarafından çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Türkçe karşılığı olarak “ileri dönüşüm” ifadesinin “upcycle” terimi yerine kullanılmasına karar verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde giysi üretim endüstrisi çerçevesinde; sürdürülebilir tüketim, atık ve geri dönüşüm, ileri dönüşüm, geri dönüşüm ve ileri dönüşüm farkı, giysi üretiminde sürdürülebilir tasarım uygulamaları, yetişkinlerde çevre eğitimi, yetişkinlerde yaratıcılık eğitimi ve giysi üretiminde yaratıcılık konu başlıkları ele alınmıştır.

2.1. Kavramsal Çerçeve

2.1.1. Sürdürülebilir tüketim

Çevreden ekonomiye, finanstan kamu maliyesine, sivil toplum kuruluşlarından özel şirketlere kadar gündelik hayatın her alanında karşımıza çıkan nadir kavramlardan biri olan sürdürülebilirlik, daimi olma yeteneği olarak adlandırılan ve farklı alanlardaki ilişkileri birbiri ile uyumlu kılmak zorunluluğuna işaret eden bir kavramdır (Şen, Kaya ve Alparlan, 2018, s. 3). Sürdürülebilirlik, insanların geçim kaynaklarını ve refahını etkileyen hem küresel hem yerel olarak ekonomik ve sosyo-politik boyutları kesişen çevresel dinamikleri içerir (Joy, vd; 2012, s. 274). Doğayla insan arasında denge kurmayı hedefleyen sürdürülebilirlik, giysilerin, tasarım sürecindeki çalışma koşullarını en iyi duruma getirmeyi böylece çevreye en az zararla üretilmesini amaçlamaktadır (Fogg, 2014, s. 486).

Sürdürülebilirlik temel olarak iki başlık açısından önemlidir: Bunlardan ilki sosyal, çevresel ve ekonomik bozulma maliyetlerinden kaçınmak için bir gereklilik; ikincisi sürdürülebilirlik sürecini devam ettirmek ve sürekli kılmak için yeni fırsat kaynağı olarak görülebilmesidir (Sandra vd, 2003, s. 3).

Sürdürülebilirlik, çoğunlukla sosyal, ekonomik, ekolojik çıkarların ve girişimlerin birleşimidir (Gibson, 2009, s. 393) ve bu üç temel unsur çevresinde düşünülen bir sistem olarak görülür (Mangır, 2016, s. 145). Sistemi oluşturan unsurlar kısaca şöyle ifade edilebilir;

Ekonomik Boyut: Yetersiz kaynakların verimli kullanımına programlı, mal ve hizmetlerin devamlılığı esaslarına odaklı, tarımsal ve endüstriyel üretime zarar veren dengesizliklerden sakınan ekonomikliği sağlayan sistemdir (Tıraş, 2012, s. 61).

Sosyal Boyut: Kişiler arasında yoksulluk ve işsizliğin azaltılması, eşit yaşama koşullarının sağlanması, gelir dağılımının adaletli yapılması, kaliteli eğitim ve temel sağlık hizmetlerine ulaşımın sağlanmasını gerçekleştirebilen sistemdir (Toksöz, 2018, s. 4).

Çevresel Boyut: Yenilenebilir kaynaklı sistemlerin aşırı kullanımından sakınan, yerine ikamelerinin yapılması şartıyla yenilenemeyen kaynakları tüketerek istikrarlı kaynak yapısını sürdürebilen bir sistemdir (Sarıkaya ve Kara, 2007, s. 224).

Gelişen bilgi ve üretim teknolojisi, insan emeğinin üzerinde bir hızda ve miktarda üretimi gerçekleştirebilmektedir. Milenyum çağında üretim yerine tüketimin yükselen bir değer olması nedeniyle, sürdürülebilir tüketimde arzu edilen durum; üretimin değil tüketimin minimize edilmesidir.

Sürdürülebilir tüketim, üretimi de yansıtan bir kavramdır. Sürdürülebilir üretim, ilgili faaliyetleri daha sürdürülebilir bir yönde değiştirme fırsatlarını ararken, sürdürülebilir tüketim mal ve hizmetlerin nasıl ve neden talep edildiğine, kullanıldığına ve tüketildiğine yöneliktir. Yani tüketim, ihtiyaçlara yöneliktir ve üretim tarafından yerine getirmesi beklenen durumu tanımlamaktadır (Thidell, 2011, s. 2).

2007’de Yeni Zelanda’da düzenlenen 2. Uluslararası Sürdürülebilirlik Mühendislik ve Bilim Konferansı’nda, sürdürülebilir tüketim ile ilgili iki tema ele alınmıştır. Bunlardan ilki tüketici davranışlarını değiştirme, ürün ve hizmet alımı noktasında sürdürülebilir yöntemlerle tüketicilerin davranış değişikliğini kolaylaştırmak, ikincisi ise daha sürdürülebilir ürün ve hizmet üretmektir. Konferansın sonuç bildirgesinde; temiz üretim, eko-yenilik, eko-verimlilik ve eko tasarımlar önerilmektedir (Mclaren, 2007, s. 2).

2.1.2. Atık ve geri dönüşüm

Atık, 2015 tarih 29314 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca hazırlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin dördüncü maddesine göre, “üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan, bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde” olarak tanımlanmaktadır.

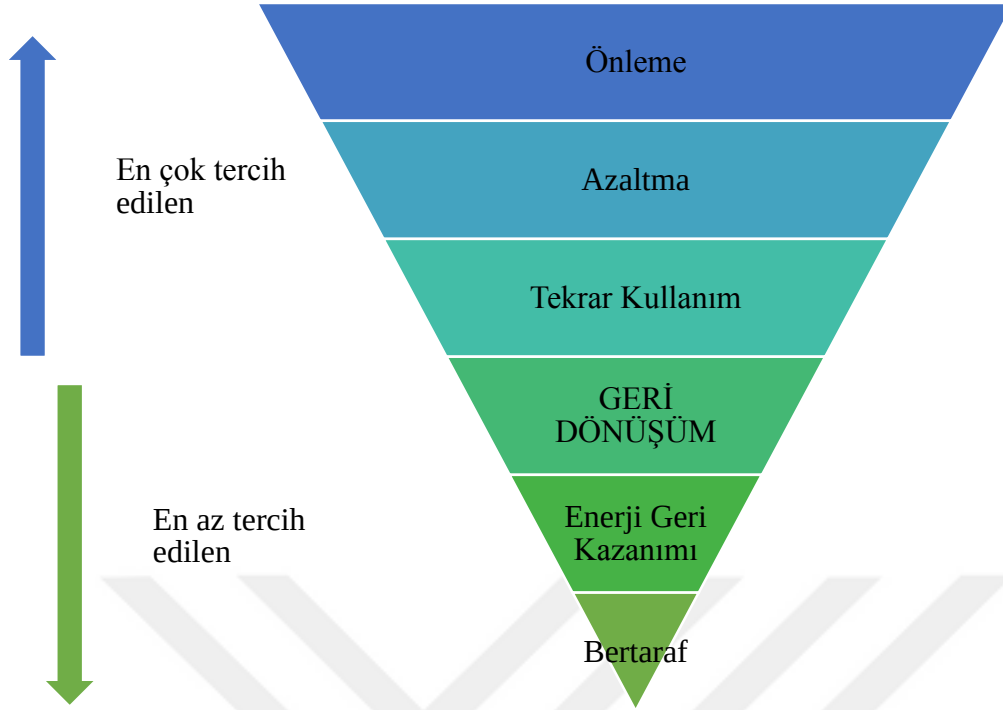
Bir başka ifadeyle *atık*, üretim ve kullanım faaliyetleri sonucu ortaya çıkan, insan ve çevre sağlığına zarar verecek şekilde doğrudan veya dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi sakıncalı olan her türlü maddedir (Aral, 2009, s. 3).

Atığın kaynağında azaltılması, özelliğine göre ayrılması, toplanması, geçici depolanması, ara depolanması, geri kazanılması, taşınması, bertaraf edilmesi, bertaraf sonrası kontrolü ve benzeri işlemleri içeren sisteme ise “*Atık Yönetimi*” adı verilmektedir (Url-2).

Geri dönüşüm; katı atıkların fiziksel veya kimyasal işlemlerden geçirildikten sonra ikincil hammadde olarak üretim sürecine girme işlemidir (Karagözoğlu vd; 2009, s. 3).

Geri dönüşüm ürünlerinin üretime dahil edilmesi, ürün ömrünün daha uzun süreli olması, üretim-tüketim-kullanım aşamalarında geri dönüşümün sağlanabilmesi, atık oluşumuna neden olmayan bir üretim sistemi kurulması; dünyamız için ekolojik ve ekonomik açıdan oldukça önemlidir (Can ve Ayvaz, 2017 s. 113). 2010 yılı Çevre ve Orman Bakanlığı'nın yayımladığı genelgeye göre atık yönetimi hizmetlerinin kaliteli, sürdürülebilir ve karşılanabilir maliyetlerde planlanıp yürütülmesi için atıkların bütünleşmiş (entegre) yaklaşım ile yönetilmesi esastır (Url-3).

Entegre atık yönetim sistemi kısaca; atık arıtma, bertaraf etme gibi çevresel yöntemlerin en ekonomik şekilde belli bir atık yönetiminin hedefine uyup gerekli uygun yöntem ve teknoloji planlarının seçilip uygulanması olarak tanımlanmakta ve günümüzde en çok tercih edilenden en az tercih edilene doğru 6 basamaklı strateji oluşturmaktadır (Şekil 2.1.).

Şekil 2.1. Atık hiyerarşisi (Ercan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017’den uyarlanmıştır)

2015 tarihli 29314 sayılı resmi gazete yayımlanan atık yönetimi yönetmeliğine göre;

Önleme: Ürünlerin yeniden kullanılması veya kullanım ömürlerinin uzatılması ile atık miktarının azaltılması, ürün üretiminde zararlı maddelerin azaltılması ve üretilen atığın çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesine ilişkin herhangi bir madde ya da malzeme atık haline gelmeden önce alınacak tedbirleri,

Azaltma: Atığın üretim aşamasında çeşitli önlemlerle enerji kullanımının azaltılması,

Bertaraf: İkincil amacı enerji geri kazanımı olsa dahi geri kazanım olarak kabul edilmeyen ve işlemlerden herhangi birini,

Geri kazanım: Piyasada ya da bir tesiste kullanılan maddelerin yerine ikame edilmek üzere atıkların faydalı bir amaç için kullanıma hazır hale getirilmesi,

Geri dönüşüm: Enerji geri kazanımı ve yakıt olarak kullanımı ya da dolgu yapmak üzere atıkların tekrar işlenmesi hariç olmak üzere, organik maddelerin tekrar işlenmesi dâhil atıkların işlenerek asıl kullanım amacı ya da diğer amaçlar doğrultusunda

ürünlere, malzemelere ya da maddelere dönüştürüldüğü herhangi bir geri kazanım işlemini, ifade etmektedir.

Tekrar Kullanım: Bir ürünün ya da ürünü meydana getiren parçaların yeniden aynı veya farklı amaçlar için tekrar kullanılabilir olmasıdır (Öç, 2013 s. 31).

BSTB'nin resmi gazetede yayımlanan, 2014-2017 Ulusal Geri Dönüşüm Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın hedeflerine göre;

- Toplumun tüm kesimlerinde geri dönüşüm bilincini oluşturmak,
- İlgili mevzuatı geri dönüşüme yönelik olarak geliştirmek,
- Atıkların etkin bir şekilde geri dönüştürülmesi için gerekli alt yapıyı oluşturmak,
- Geri dönüşüm konusunda finansal destek sağlamak,
- Atık üretimini kayıt altına alarak etkin bir denetim sistemi kurmak,

“Çevreye ve insana saygılı, kaynakların etkin kullanıldığı ve geri dönüşümün ekonominin vazgeçilmez parçalarından biri haline geldiği üretim ve tüketim kültürünün oluşumunu sağlamaktır” (BSTB, 2014, s. 75).

Son yılların popüler diğer bir yaklaşımı ise sıfır atık uygulamalarıdır. *Sıfır atık*, üretim sürecindeki atıkların tekrar değerlendirilmesi ve atık oluşum nedenlerinin gözden geçirilerek, atığın oluşum sırasında önlenmesini hedefleyen sistem olarak tanımlanmaktadır (Er, 2012, s. 1). Giysi üretiminde sıfır atık denildiğinde ilk süreç, kalıp tasarımında başlamakta, malzeme ve yüzeyin atık bırakılmadan kullanımı hedeflenmektedir. Bireysel üretimde kısmen sonuçları alınmış olsa da seri üretimde sıfır atık uygulamalarının sürdürülebilirlik boyutu tartışmalıdır.

2.1.3. İleri dönüşüm

Sürdürülebilirlikte başlıca hedef sıfır atık olmakla beraber, mümkün olmadığı durumlarda etkin ve verimli bir atık yönetimi veya değerlendirilmesidir. Atıkların değerlendirilmesinde sürdürülebilirlik yöntemlerinden biri olan *ileri dönüşüm*,

malzemenin tasarım yoluyla değerinin korunması ya da daha yüksek bir değer kazandırılmasını amaçlayan faaliyetlerdir (Yıldırım, 2017, s. 488).

İleri dönüşüm faaliyetlerindeki değer ve kalite kavramları özellikle ürün bağlamında kullanıldığında belirsizlik yaratabilmektedir. Bunun nedeni, değerin farklı şekilde değerlendirilebilmesidir (Sung, 2015, s. 33).

İleri dönüşüm terimi ilk kez 1994 yılında Alman mühendis Reiner Pilz tarafından kullanılmıştır. Pilz, *Salvo* dergisine verdiği röportajda, eski ürünlere daha çok değer verilmesi gerektiğini vurgulamış ve “*Kullandığımız rnlerin ömrünü uzatmak için çaba harcamalıyız*” fikrini savunmuştur. Geri dönüşümde yeni bir kavram olan “upcycling” yani “ileri dönüşüm”, “p” olarak gördüğümüz ürünlerin değerlendirilmesi, gerçek amacından farklı şekilde yeniden düzenlenmesi ve daha değerli ürünler haline getirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Aktaran: Can, 2016).

İleri dönüşüm, McDonough ve Braungart tarafından 2002 yılında yazılan ve ekolojik akıllı tasarım alanında nc yayın olarak kabul edilen Beşikten Beşiğe (*Cradle to Cradle*) başlıklı kitapta ortaya atılan bir kavramdır. Yazarlar, ileri dönüşümün amacını geri dönüşümün ötesinde olabileceğine inanarak temiz hava, su ve toprağın gücü ile ekonomik olarak eşit, çok çeşitli, güvenli ve sağlıklı bir dünya olarak (McDonough ve Braungart, 2013, 12) ifade etmişlerdir.

2013 yılı Eylül ayında, Dublin’de düzenlenen, 15. Uluslararası Mühendislik ve rn Tasarımı Eğitimi Konferansı’nda, sürdürülebilirlik konusu altında gerçekleşen toplantıda ileri dönüşüm: “Bir nesneyi, yapılan malzemeyi bozmadan, yeni bir şekilde yeniden kullanmak” olarak tanımlanmıştır.

Bu yöntemle ürün yaşam kalitesinin ykseltildiğinden, ürüne çevresel ve estetik değer duygusunun artırıldığından bahsedilmektedir (Shukriah, Farhana ve Shahrman, 2013, s. 798).

Sung’a göre ileri dönüşüm, birbirinden ayrı iki ya da daha fazla malzemenin iyi yönlerini kullanıp eşit veya daha yüksek kalitede kullanılmış malzemelerden/ürünlerden oluşturulması veya değiştirilmesi işlemidir. Bu değişim,

ilke olarak malzeme verimliliğini artırır; atıkları, enerji tüketimini, sera gazı emisyonlarını azaltır ve yeni işler yaratır (Sung, 2019, s. 1).

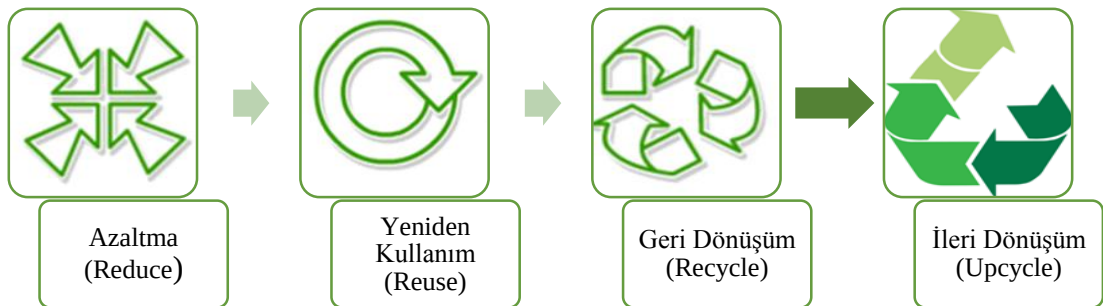
Pandit , Nadathur ve Jose ileri dönüşümü; genellikle eski, atık malzemeleri, ekonomik ve modaya uygun olarak kullanma, kullanılmayan ürünleri yeni malzemelerle daha iyi ürünlere dönüştürerek artan tüketici talebini karşılamak için alternatif yöntemlerden biri olarak tanımlamışlardır (2019, s. 97).

İleri dönüşüm bir “ekleme” fikridir. Giysilerin ömrünü uzatmanın bir yolu olan bu uygulamalarda amaç, atık olarak kabul edilen ürünün atık fikrini tamamen ortadan kaldırmaktır (Newell, 2015, s. 22).

2.1.4. Geri dönüşüm ile ileri dönüşüm farkı

Şekil 2.2’de sembollerinden de izleneceği gibi geri dönüşüm yapılan işleme göre farklı isimler almakta; atıkların azaltılması (reducing), ürünlerin yeniden kullanılması (reusing), geri dönüştürülmesi (recycling) kavramların İngilizce karşılıklarının baş harfleri olan “3R” olarak adlandırılmaktadır (Stenier ve Wiegel, 2009, s. 18).

İleri dönüşüm kavramı malzeme üzerine ‘tasarım’ katkısı eklenerek, kullanımda olmayan bir ürün veya malzemenin yeni ürüne dönüştürülme çabası olarak diğer benzer uygulamalardan ayrılır (Artut, 2015, s. 28). Konunun daha iyi anlaşılması için geri dönüşüm ile ileri dönüşüm arasındaki süreç ve sonuç açısından farklılık Şekil 2.2’de sembolik olarak gösterilmiştir.

Şekil 2.2. Simgelerle 3R yöntemi ve ileri dönüşüm

İleri dönüşüm (upcycling); ekonomik, entelektüel birikim ve malzemeye dayalı, bilgi ve yeni tekniklerden faydalanılarak ürünlerin tekrar kullanımlarını içermektedir. Yeniden kazanımının özünde, geri dönüşüm (recycling) vardır ve yeni bir bakış açısı oluşturmaktadır (İşmal ve Yıldırım, 2012, s. 12).

2.1.5. Sürdürülebilir moda ve giysi tüketimi

Moda ve tekstil sektörü kimya endüstrisi ile aynı derecede çevreye en fazla zarar veren sektörlerden birisi olarak yargılanmaktadır. Örneğin, dünyada giyim endüstrisinde en çok kullanılan malzeme olan pamuk, mevcut en kirletici hammaddelerden birisidir (Toksöz, 2018, s. 14). Hammade yanında üretim ve bitim sürecindeki kimyasal işlemler, fazla su kullanımı gibi birçok uygulama tekstil ve giyim sektörünün suçunu kabartmaktadır.

Hızlı moda, bir taraftan sürdürülemezliği açıkça somutlaştırdığı için etik ve çevresel sorunları gündeme getirmekte öte yandan bireylerin modaya uygun yenilenme arzusundan kaynaklanan, kendilerini diğerlerinden ayırma arzusu ile sosyal tabanlı kültürel bir mesele (Cimatti, Campana ve Carluccio 2017, s. 394) oluşturmaktadır. Hızlı modanın tüketimi körükleyen “kullan-at” düşüncesi yüzünden kullanılmayan veya satın alınıp çok az kullanılmış giysiler, dolapları doldurmakta ya da çöp olmaktadır (Odabaşı ve Şahin, 2018, s. 417).

Moda, hızlı ve sürekli olarak tüketimi amaçlarken sürdürülebilirlik ürün ömrünün daha uzun olmasını ve daha yavaş bir döngüyü savunmaktadır. Ancak tüm bunlar karşısında özellikle son dönemlerde tekstil ve hazır giyim sektöründe çevresel sürdürülebilirlik konuları önem kazanmaktadır (Can ve Ayvaz, 2017, s. 115). Sürdürülebilir moda, giyim döngüsünün tüm aşamalarını dikkate alarak bütünsel ve sistem düşüncelerini azaltan tasarım perspektifinin, olumlu ve olumsuz ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini içermektedir. Aynı zamanda toplumlar üzerinde zenginleştirici ve olumlu bir etkiye sahip olmayı amaçlayan uygulamaları, kültür, toplum, insan, diğer organizmalar ve çevreye saygı duymayı teşvik etmektedir (Kozłowski, Searcy ve Bardecki, 2017, s. 195).

Sürdürülebilir modada davranışsal seçimler hakkında fikir veren çalışmalarında Lundblad ve Davies (2015), sürdürülebilir giysi satın almanın faydasını tüketicide bireysellik ve israfı azaltmak olarak belirtmişlerdir. Çalışmada, sürdürülebilir giysi alıcılarının tüketim davranışları altı genel değerden: 1) kendini ifade etme, 2) kendine saygı, 3) sorumluluk, 4) gezegeni korumak, 5) başarı ve 6) sosyal adalet (s. 149-16) olarak sıralanmıştır.

Sürdürülebilir tüketim, toplu ve bireysel tüketimin azaltılmasından öte, tüketimden kaçınma, tutum, farkındalık ve alternatif yaratma kavramlarına vurgu yapmaktadır (Doğan, Bulut ve Çımrın 2015, s. 661). Buğday ve Babaoğlu, tüketim kültürünün sadece güvenli mal satın alma faaliyetiyle sınırlı kalmayıp toplumsal, çevresel ve etik faaliyetleri de içerisine alan yeni bir “bilinçli tüketici” tanımının yapılmasını ve bu tanımın tüketiciler tarafından benimsenmesi gerektiğini (2016, s. 191) ifade etmektedirler.

Giyim endüstrisinde sürdürülebilirlik denildiğinde akla ilk gelen fikir olan geri dönüşüm; tekstil atıkları veya kullanılmayan giysilerin tamamı veya bir kısmının değişik yöntemlerle değerlendirilerek yeni bir görünüme kavuşturulmasıdır (Öztürk ve Ege, 2019, s. 395).

Bir giysinin farklı hale getirilmesine izin veren dönüştürülebilir tasarım pratik bir çözümdür. Bireysel ihtiyaç ve amaçlara hizmet eden (estetik, işlevsel ve psikolojik) giysi tasarımında alternatif giyim tüketimi değiştirerek, yeniden organize edilmesi veya giysi parçalarını değiştirmekle sürdürülebilirliğe katkı sağlamanın yanı sıra oluşturulan giysilerin çok yönlülüğünün olumlu etkisi beklenir (Rahman ve Gong, 2016, s. 3).

2.1.6. Giysi üretiminde sürdürülebilir tasarım uygulamaları

Giysi tasarım ve üretimi, yüzyıllardan beri sanatın ve sanat akımlarının her alanından beslenmiş ve etkileşim içerisinde kendini yenileyerek değişime girmiştir. Bu değişim ve dönüşüm üzerinde usta sanatçı Picasso'nun etkisi oldukça önemli ve büyüktür. Çünkü dönüşüm uygulamalarının en ünlüsü: Picasso'nun 1942'de yaptığı, Bull's Head

heykelidir. Resim 2.1’de görülen heykel, bisiklet koltuğu ve gidonundan yapılmış bir boğa başıdır (Url-4).

Resim 2.1. Pablo Picasso’nun Boğa Başı (Bull’s Head) eseri (Url-4).

Görsel sanatlarda kullanılan brikolaj terimi, Jacques Derrida tarafından farklı malzemelerle üretilmiş eserleri işaret etmektedir. Brikolajcı, geleneğin doğru kabul ettiğini değil elinde bulunan araç, teknik malzemeleri kullanan, elinden her iş gelen işçi olarak tanımlanmıştır. Bu fikir aynı zamanda geri dönüşümle ilgilidir. Çünkü Brikolajcı, eski ya da hâlihazırda elinde bulunan malzemeleri kullanmaktadır (Fogg, 2014, s. 499).

Bu açıklamadan hareketle geri veya ileri dönüşüm yapan giysi tasarımcısının bir çeşit brikolajcı olduğu rahatlıkla söylenebilir. Aşağıda, literatürden derlenen sürdürülebilirlik başlığı altındaki ileri-geri dönüşüm, sıfır atık konusunda çalışılmış marka-kurum projelerine ve moda tasarımcılarının örnek uygulamalarına yer verilmiştir.

Dönüşümle ilgili yürütülen örnek yerel projeler

Ulusal boyutlu giyim endüstrisinde, çevreye duyarlılık ve sürdürülebilirlik çalışmaları kapsamında “ekolojik ürünler koleksiyonu” hazırlayan markalardan birisi DeFacto’dur. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) ve European Bank of Reconstruction and Development (EBRD) tarafından Haziran 2016 tarihinde

düzenlenen sürdürülebilirlik konulu SÜR2016 konferansında, marka hayata geçirdiği organik pamuk, susuz pantolon ve PET şişeden üretilen tişört gibi yenilikçi ve çevreci uygulamaları; ürün geliştirme süreçleri de dahil katılımcılarla paylaşmıştır. PET ambalajların geri dönüşüm tesislerinde PET talaşları olarak geri kazanılmasını sağlayan teknoloji sayesinde bir tişört üretiminde yaklaşık 7,5 adet geri kazanılmış PET şişe kullanılabilir (DeFacto Sürdürülebilirlik Raporu, 2016, s. 38).

H&M markasının sürdürülebilir bir moda geleceği adına başlatmış olduğu küresel girişimde; markası ve durumu fark etmeksizin teki kayıp çoraplar, eskimiş tişörtler ve eski çarşafklar dâhil olmak üzere her türlü tekstil ürünü, kullanılmayan giysiler en yakın mağazadaki geri dönüşüm kutusuna bırakılmaktadır. Ürünler, en yakın geri dönüşüm tesisine gönderilmekte ve elle ayrılmaktadır. Müşteriler, bırakılan her bir tekstil ürünü torbası için bir sonraki alışverişte kullanabilecekleri bir indirim kuponunu alma hakkına sahip olmaktadır (Url-5).

Saba Tekstil Firması'nın Resim 2.2' de gösterilen "Giysi Kumbarası" tekstil atıkları geri dönüşümü alanında faaliyet göstermek için kurulmuştur. Firma belediyeler ile yapmış olduğu iş birliği neticesinde halkın kullanmadığı atıl durumdaki giysileri ve ev tekstil ürünlerinin toplanması, ayrıştırılması aşamasında istihdam sağlayarak hem ihtiyaç sahiplerinin faydalanması hem de ülke ekonomisine katkı sağlamayı amaçlayan sosyal sorumluluk projesidir (Url-6).

Türk Kızılay Derneği'nin "Kızılay Giysi Kutusu" projesi ise Resim 2.3'de görüldüğü gibi her türlü kullanılabilir giysi, oyuncak, ev tekstili ürünlerini ihtiyaç sahiplerine ulaştırmayı hedefleyen bağış kutularıdır (Url-7).

Resim 2.2. Giysi toplama kutusu

Resim 2.3. Türk Kızılay Derneği (Url-7)

(Url-6)

Eşyapaylaş.com sitesi, işe yaramayan herhangi bir eşyayı çöpe atmak, israf olmasına neden olmak yerine başkaları tarafından kullanılması için eşya görsellerinin eklendiği bir platformdur (Url-8)

Ortakdolap.com, ikinci el ürünlerin alınıp satıldığı, doğayı ve çevreyi korumak ilkesinden yola çıkıp, az ve temiz kullanılmış ikinci el ürünlerin ekonomiye tekrar kazandırılması yolunda kurulan e- ticaret sitelerinden birisidir (Url-9).

Dönüşümle ilgili yürütülen örnek yabancı projeler

TerraCycle, 2001 yılında Princeton Üniversitesi'nde (New Jersey) öğrenci olan Tom Szaky tarafından, atık fikrinin ortadan kaldırılması amacıyla kurulmuştur. Geri dönüşüm gerektiren atıkların toplanmasına ve geri dönüştürülmesine yardımcı olmak için dünya çapında markalar, üreticiler ve perakendeciler tarafından finanse edilen ücretsiz geri dönüşüm programları sunmaktadır (Url-10).

Secondary Materials and Recycled Textiles (SMART) Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika, Güney ve Orta Amerika, Avrupa, Asya ve Pasifik Bölgesi'ndeki şirketlerden oluşan bir dernektir. Giyim ve tekstil atıklarının geri dönüşümünün yararları ve bunların ulusal depolama alanlarına gönderilmesi konusunda halkı yönlendirmeyi amaçlamaktadır (Url-11).

İleri dönüşümle ilgili yürütülen örnek yabancı projeler

İleri dönüşüm yöntemlerini kullanarak giyside çeşitli tekniklerle yeniden kullanım gibi yaratıcı ve yenilikçi uygulamalar tasarımcılar, kurumlar, okullarda yürütülen projelerde ve günlük yaşamda görülmektedir. Aşağıda bunlardan seçilen birkaç örnek verilmiştir.

İler dönüşüm ürünler satan *Hipcycle* çevre dostu satın alma kararlarını kolaylaştıran, aynı zamanda çevreye yardımcı olan çok sayıda ürün sunan çevrimiçi mağazadır. Kâr amacı gütmeyen bir şirket olarak görevini, küresel atık sorununu çözmeye yardımcı olmak olarak belirtmiştir. “*Daha az çöp daha fazla hazine oluşturmak*” fikrini benimsemiştir (Url-12).

Arkansas Üniversitesi ile birlikte yürütülen projede ileri dönüşümünün öğrenciler için eğitimde bir fırsat olması, başta tekstil ve bunların bir e-ticaret perakende ortamında satılabilecek pazarlanabilir, yeniden yapılandırılmış ürüne dönüştürülmesine olanak sağlaması amaçlanmaktadır (McCaster, 2012, s. 5).

Çocuk kıyafeti satın alma tercihleri ve deneyimleri üzerine odaklanan Massey Üniversitesi’nin katkısıyla atölye grubu öğrencileri, hazır giysilerin mevcut şekillerini ve tasarım detaylarını temel olarak kullanmış ileri dönüşüm örneklerini hazırlamışlardır. Resim 2.4’de görselleri verilen uygulamalar, mevcut dikilmiş parçaların kesilmesi giysinin farklı bölümlerinin yeniden yapılandırılması üzerine kurgulanmış; çizilmiş bir tasarımın izlenmesi ve düz temel giysilerin kesilmesi olarak iki yöntemle geliştirilmiştir (Cumming, 2015, s. 632).

Resim 2.4. Tasarım Örnekleri, (Cumming, 2015, s. 633)

Looptworks, tüketici öncesi ve tüketici sonrası kullanılmayan materyalleri sınırlı sayıda üründe yeniden üretime kazandıran Portland-Oregon merkezli bir işletmedir. Proje, sınırlı doğal kaynakları korumayı ve karbon emisyonlarını azaltmayı hedeflemektedir. Çizelge 2.1 ‘de görseli verilen tasarım örneklerinde, donanma giysisi ve delta üniformalarından dönüştürülen çanta modelleri görülmektedir. (Url-13).

Çizelge 2.1. Örnek yabancı ileri dönüşüm uygulamaları

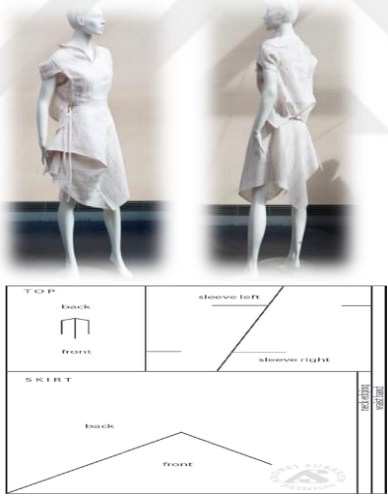
Yaklaşım/Yöntem	Koleksiyon Yılı Özellikler	Tasarım Görseli
Sürdürülebilirlik İleri Dönüşüm	Looptworks Donanma giysisi, kırmızı elbise ve bombardıman ceketinden alınan bileşenlerle Delta uniformalarından dönüştürülen çanta.	 Resim 2.5. (Url-13)
Sürdürülebilirlik İleri Dönüşüm	Delta uniformalarından ve Delta uçaklarından alınan koltuk derisinden yapılmış olan Messenger çantası.	 Resim 2.6. (Url-13)
Sürdürülebilirlik İleri Dönüşüm	Markus ve Daniel Freitag Kamyon brandalarından, atılan bisiklet iç tüplerinden ve araba emniyet kemerlerinden bir el çantası.	 Resim 2.7. (Url-14)

Grafik tasarımcıları Markus ve Daniel Freitag'ın 1993'te yaratıcı çalışmalarını sürdürmek için işlevsel, su geçirmez ve sağlam bir çanta arayışlarıyla oluşan projede; Yine çizelge 2.1' de izleneceği gibi Zürih transit kavşağındaki dairelerinin önünden geçen çok renkli yoğun trafikten esinlenerek, kullanılmış kamyon brandalarından, atılan bisiklet iç tüplerinden ve araba emniyet kemerlerinden bir el çantası oluşturdular. Bugün ürünler, 24 FREITAG Online Mağazasında 5000'in üzerinde eşsiz üründen oluşan geniş bir seçenekle dünya genelinde 400'den fazla satıcıda bulunmaktadır (Url-14).

Dönüşüm Konusunda Örnek Tasarımcı Uygulamalar

Giysi üretimindeki sıfır atık süreci genellikle kalıp hazırlama sürecinde başlamaktadır. Akademik alan yazında, konuyla ilgili çalışmalardan birisi Aalto Üniversitesi’ndeki sıfır atık kesim yaklaşımıyla (Zero Waste Pattern Cutting) yürütülen atölye çalışmasıdır (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2. Aalto Üniversitesi’ndeki sıfır atık atölye çalışması örnekleri

Yaklaşım/Yöntem	Tasarımcı/Ürün Bilgisi	Tasarım Görseli
Geometrik kesim (Geometric Cut),	Petra Leino tarafından tasarlanan “Planlı Karışıklık”	 Resim 2.8. (Niinimäki, 2013, s.72) Fotoğraf Katja Tähjä
Kes ve kıvrım (Cut and Drape) tekniklerinde tesadüfi ve kumaşın akışına göre kesimle drapaj yöntemi	Andrej Subarew tarafından tasarlanan, “üst kısmı tek bir kumaş parçasından oluşan gömlek”	 Resim 2.9. (Niinimäki, 2013, s.73) Fotoğraf Katja Tähjä

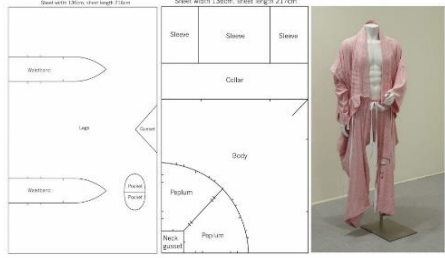
Bahsi geçen atölye uygulamalarında; planlı karışıklık (Planned Chaos) teması ile temel giysi kalıplarının farklı şekillerde birleşimi ele alınırken, geometrik kesim (Geometric Cut), kes ve kıvrım (Cut and Drape) gibi kesim tekniklerinde tesadüfi ve gelişine göre kesimle drapaj yöntemi birleştirilmiştir (Niinimäki, 2013, s. 71).

Çizelge 2.3’de görseli verilen Timo Risanen tarafından hazırlanan erkek pijaması ile sıfır atık yöntemine dikkat çekilmiştir (2013, s.2). Julian Roberts’ ın elbise tasarımları “karmaşık” ve “ayrıntılı” süreçleri ifade etmektedir. Tasarladığı elbiselerde kalıp hazırlama sürecinde kesim için birkaç dairesel boşluklar bırakmanın dışında kumaşın tamamını kullanarak sıfır atıklı üretimi planlanmıştır (Risannen, 2013, s. 38).

Martin Margiela’nın öncü ve çevre dostu tasarımları, brikolaj ya da geri dönüşüm olarak tanımlanmıştır (Fogg, 2014, s. 49). Resim 2.12’de izlendiği gibi klasik beyzbol eldivenlerinden hâkim yaka görünümlü elbise tasarlayan Margiela, sürdürülebilirlik konusunda yaratıcılığını ortaya koymuş yeni bir ürün elde etmiştir.

Çizelge 2.3. Sıfır atık, geri ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Yaklaşım/Yöntem	Tasarımcı/Ürün Özellikler	Tasarım Görseli
Sürdürülebilirlik, Sıfır Atık	Timo Risannen Sıfır atık yöntemiyle üretilen pijama takımı	 Resim 2.10.(Risannen, 2013, s.157)
Sürdürülebilirlik Sıfır Atık Daire Kesim	Julian Robert Dairesel kesim ile elbise	 Resim 2.11. (McQuillan ve Risaanen, 2011, s. 33).
	Martin Margiela Klasik beyzbol eldivenlerinden yapılmış elbise Artisanal Koleksiyonu 2012.	 Resim 2.12. (Url-15)

Çizelge 2.4’de aktarıldığı Gary Harvey ikinci el giysileri kullanarak sürdürülebilirlik/ileri dönüşüm yöntemini tasarımlarında kullanmıştır. Resim 2.14 ve 2.15’de izlenilen tasarımlarda Gary Harvey 42 adet Levi’s 501’i bozup yeniden elbise olarak düzenlemiş, Financial Times’in 30 adet sayısını kullanarak yaptığı gazete elbisesi ile koleksiyonlarında ikinci el algısını değiştirerek, israfı önlemeyi ve daha çarpıtıcı tasarımlar ortaya koymayı planlamıştır (Aktaran: Ricketson, 2007).

Çizelge 2.4. Geri dönüşüm ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Yaklaşım/Yöntem	Tasarımcı/Ürün Özellikler	Tasarım Görseli
Sürdürülebilirlik İleri Dönüşüm	Gary Harvey 2011 yılında düzenlenen 83. Akademi Ödülleri töreninde Liva Firth'un giydiği ileri dönüştürülmüş elbise (Fogg, 2014, s.489).	 Resim 2.13 (Fogg, 2014, s.489)
	Levi's'in eski kreatif direktörü Gary Harvey 42 adet Levi's 501'i bozup yeniden düzenleyen couture elbise tasarımı	 Resim 2.14. (Aktaran: Ricketson, 2007)
	Gary Harvey Harvey Financial Times'in 30 adet sayısını kullanarak 2008'in ilkbahar/yaz koleksiyonun en gösterişli gazete elbisesi (Fogg, 2014, s. 488-499).	 Resim 2.15. (Aktaran: Ricketson, 2007)

Çizelge 2.5'de aktarılan sıradışı çizgisiyle bilinen Comme Des Garçons markasının kurucusu Rei Kawakubo modayı sanatla birleştiren duruşu ve her sezon merak uyandıran koleksiyonlarıyla tanınmaktadır. Kawakubo, asimetric, bitirilmemiş hissi uyandıran, kimi zaman ürkütücü boyutlarda anti-trendsetter duruşuyla Martin Margiela, Ann Demeulemeester, Helmut Lang ve Junya Watanabe gibi isimlerden ilham aldığı bir tasarımcıdır (Url-16). Resim 2.16'da görüldüğü gibi Kawakubo tasarımında sıradışılık ve karmaşalık hakimdir. Genişletilmiş omuzlar, kabartılı çiçek

desenleri ve farklı kumaş yapıları elbiseyi oluşturmaktadır. Yine Çizelge 2.5’de aktarılan Resim 2.17’de görüldüğü gibi eski giysilerle yeni tasarımlar yaratan tasarımcı Şölen Kipöz giysileri dönüştürürken aynı zamanda ömürlerini uzatmaya çalışan Ahimsa ilkesini benimsemiştir. 2012 senesinde “Ahimsa: Giysilerin Öteki Yaşamı” koleksiyonunda giysileri kesmeden, parçalamadan kalıp parçalarından sökerken nazik dokunuşlarla onlara yeni yaşamlar verebilmeği yani dönüşümle veya tasarımla değer kazandırarak tekrar sürdürülebilir bir şekilde yeni tasarımlara dönüştürmeyi hedeflemiştir (Kipöz, 2015).

Çizelge 2.5. Dekonstrüksiyon ve ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Yaklaşım/Yöntem	Tasarımcı/Ürün Özellikler	Tasarım Görseli
Dekonstrüksiyon ve İleri Dönüşüm	Rei Kawakubo Comme Des Garçons 2016 Güz Koleksiyonu	 Resim2.16. (Url-17)
İleri Dönüşüm	Şölen Kipöz "Serin", sandıktan çıkan erkek gömleği 2012 Ahimsa: Giysilerin Öteki Yaşamı Koleksiyonu	 Resim 2.17. (Kipöz, 2015).

2.2. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde tez konusu ile ilgili akademik yayınlar; a) sürdürülebilirlik ve dönüşüm, b) yaratıcılık olmak üzere 2 temel başlık altında toplanarak kronolojik sıralamaya göre özetlenmiştir.

2.2.1. Sürdürülebilirlik ve dönüşüm ile ilgili yayınlar:

Jirousek ve Ashdown (2004)'ın, “Undesigned: A Study in Sustainable Design of Apparel Using Post-Consumer Recycled Clothing” adlı makalelerinin konusu, kullanılmış giysi ve giysi malzemelerinden sürdürülebilir tasarım yöntemleri ile oluşturulan yeni ürünlerdir. Geleneksel tasarımlar ve ürünlerden ziyade, geri dönüşüm ve tekrar kullanım amaçlı ürünlerde odak konu; giysi kalitesini vurgulamaktır. Araştırmada, 19-30 yaşları arasında ve son beş yıldır şehirde yaşayan altı kadın ve dört erkek ile grup toplantısı yapılmıştır. Katılımcılar, giysileri arkadaş ve aile üyelerinin kıyafetlerinden elde ettikleri takdirde daha fazla değerlendirebileceklerini söyleyerek potansiyel bir pazardaki özel ve kitle üretimini önermişlerdir. Araştırma sonucunda, sürdürülebilir tasarım ve üretim için seri üretimde sürdürülebilir tasarımlar, ikinci el giysilerde geri dönüşüm, tekrar kullanım ve giyim sektörü üretim süreçlerindeki problemler ile ilgili öneriler geliştirilmiştir.

Fresher (2009), “ReDress - ReFashion As a Solution For Clothing (un) Sustainability” adlı çalışmada; yeniden moda kavramının iş modelleri için uyarlanabilme potansiyeli araştırılmıştır. Çalışmada, yansıtıcı tasarım uygulaması içinde, yenilikçi ürün için üç farklı döngüsel stüdyo aşaması kullanılmıştır. Birinci aşama olasılıklar üretmeyi amaçlayan 3 boyutlu görselleştirme döngüsüdür; süreçte potansiyel olarak yeni olanaklar aranarak potansiyeli tutan şekil, özellik ve teknikler tanımlanmıştır. İkinci evre, orijinal kavramlar, düşünce ve çizim yoluyla analiz edildikten sonra prototip geliştirmedir (Toile Development). Sürecin amacı, sentez odağı aracılığıyla niyetin rafine edilmesidir. Üçüncü aşama, ürünü üretebilmek için gerekli tekrarlanabilir imalat sürecini uygunluk, işlev ve estetik ölçütlerle tanımlamaktır.

Atık kıyafetler ve bazı ön taslak eskizlere vücut üzerinde birkaç 3D görselleştirme döngüsü ile form verilmiştir. Sonuç olarak ortaya çıkan stüdyo bölümleri, atılan

giysinin kıyafet biçiminde dönüştürülmesini sağlayan belirgin 3 boyutlu dönüşümler oluşmuştur. Giysinin bileşenleri sökülebilir ve alternatifli olarak bir araya getirilerek yeniden birleştirilebilir şekilde ve istenen sonuç ortaya çıkıncaya kadar form üzerine oturtulmuştur.

Göksel ve Yanmaz (2012), “Modası Geçmiş Giysilerin Yeniden Kullanımına Yönelik Bir Araştırma” başlıklı bildirilerinde; modası geçmiş, bir kenara atılmış giysilerle, yeni tasarımlar oluşturmayı amaçlamışlardır. Bu amaç için yüksek okul düzeyindeki 18- 25 yaş arası gençlerin giysi satın alma alışkanlıkları ve tercihlerine yönelik anket çalışması geliştirmişlerdir. Anket sonucunda, katılımcılarda genel olarak gereksiz tüketimden kaçınıldığı, maddi sorumluluk bilinci ve tamir alışkanlığının olduğu belirlenmiştir.

Kılıç, (2013) “Giyim Sektöründe Üretim Artıklarının Sürdürülebilir Moda Yaklaşımıyla Değerlendirilmesi ve Örnek Bir Uygulama” adlı yüksek lisans tezinde giyim sektöründeki üretim artıklarının miktarı, artıkları elden çıkarma ve değerlendirme yöntemlerinin neler olduğunu belirleyerek sürdürülebilirlik yaklaşımıyla yeni giysi tasarımları yapmıştır. Giyim sektöründeki işletmelerin üretim artıklarını nasıl değerlendirdikleri, artıkların sürdürülebilir moda yaklaşımıyla geri kazanılması, çevre koruma bilinci ve bunların sektöre katkısının neler olabileceği üzerine odaklanılmıştır. Artıkların türü, miktarı, günün eğilimleri doğrultusunda, tasarım ve yaratıcılık değeri yüksek 10 adet giysiden oluşan “Artıklar, Artık Çöp Değil” temalı koleksiyonla sektörün dikkatini çekmiştir.

Yanmaz (2014), “Kadın Giyiminde Eski Kıyafetlerin Geri Kazanımı” adlı yüksek lisans tezinde; eski giysilerin moda endüstrisinde üretim ve tüketim süreçlerini inceleyerek tüketicinin geri kazanımdaki rolünü sorgulamıştır. Çalışmanın evrenini Ege ve Dokuz Eylül Üniversiteleri’nin değişik fakülte ve yüksek okullarında çalışan öğretim elemanları, teknik elemanları ile farklı sektörlerde çalışan kadınlar oluşturmaktadır.

Eski, giyilmeyen, kullanılmayan, bozulmuş, zarar görmüş, lekeli ve yırtık olandan kurtulmak yerine, yeni bir tasarım deneyimi ile giysiye yeniden yaşam verme sürecini

amaçlayan atölye çalışmaları yapılmış, eski kıyafetlerin geri kazanımıyla ilgili anket uygulanmıştır. Veriler, ilgili sektörlerdeki 150 kadın örneklem grubundan elde edilmiştir.

Örneklem grubunun büyük çoğunluğunun yeni giysilerle birlikte eskilerini de giymeye devam etmeleri olumlu bir sonuç olarak görülmüştür. Çalışan kadınların giymedikleri giysilerini ilerde kullanılır düşüncesiyle saklayarak ve hayır kurumlarına vererek değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Ekström ve Salomon (2014)'un Reuse and Recycling of Clothing and Textiles-A Network Approach adlı makalesi, bir buçuk yılda yapılan toplantılara ve ankete dayanmaktadır. Makalede, giyim eşyalarının ve tekstillerin yeniden kullanımını, geri dönüşümünü nasıl arttırdığına dair çeşitli çözümlerin yanı sıra, çeşitli önlemler ve zorluklar incelenmiştir. Araştırma, büyük giyim perakendecileri, geri dönüşüm şirketleri, hayır kurumları, tüketici örgütleri, çevre örgütleri, şube organizasyonları ve hükümet ajanslarının İsveç ağı üzerine yapılandırılmıştır. Çalışmada, tekstil ve giyim atıklarının artışıdaki sorunları çözmek için sunulan farklı çözümler, yeniden kullanım ve geri dönüşüm konuları ele alınmıştır. Artan tüketimin altında yatan batı dünyasında ki tüketimin hız kazanmasının giysi atıklarının artmasına neden olduğu ve tekrar kullanmak ya da geri dönüştürmek yerine çöpe atılan tekstil ürünlerinin sorun haline geldiği, yaşam biçimleri ve tüketim kalıpları ele alınmıştır.

Han vd; (2017) “Standard vs. Upcycled Fashion Design and Production” başlıklı makalelerinde, karşılaştırmalı analiz çalışmasının bir parçası olarak mevcut alan yazındaki ana hatları verilen ileri dönüşüm (upcycling) süreçleri ile standart tasarım ve üretim süreçlerini değerlendirmişlerdir. Katılımcı gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmelerle tasarımcıların ve yazarların kendi uygulamaları belgelenmiştir. İleri dönüşüm ve standart moda ile tasarım, üretim ve araştırma süreçleri arasında ki farklılıklardan bahsedilmiştir. Çalışma standart moda tasarımında üretimden daha fazla sürecin ön planda olması, kalıp ve kesim tekniklerinin dikkate alındığı, üretim boyunca tasarımın tutarlılığını sağlamak için üretimin en başından itibaren kaynak materyallerin hazır bulunması gerektiğini vurgulamıştır.

İleri dönüşüm tasarımda ise atıkları kaynak malzeme olarak kullanarak çöp depolama alanından uzaklaştırmayı ve bunu yaparken karbon salınımını azaltmak olduğu bulgularına ulaşarak ileri dönüşüm ve standart moda da önemli farklılıklar olduğunu göstermiştir.

2.2.2. Yaratıcılık ile ilgili yayınlar:

Koca ve Koç (2009), “Giysi Tasarımında Yaratıcılık” adlı derleme makalelerinde, özgün giysi tasarımları oluşturmada tasarımcı yaratıcılığın önemine ve yaratıcılığın geliştirmesinde etkili olan faktörlere vurgu yapmışlardır.

Şoher (2012), “Moda Tasarımı Eğitiminde Öğrencilerinin Sürrealizm Sanat Akımının Yaratıcılıklarına Etkisi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, koleksiyon hazırlama dersi sürecinde sürrealizm sanat akımının moda tasarımı öğrencilerinin yaratıcılıkları üzerindeki etkisini incelemiştir. Koleksiyon hazırlama dersinde sürrealizm sanat akımını öğrenecek grup “deney grubunu”, öğrenmeyecek grup ise “kontrol grubunu” temsil etmiştir. Araştırmanın deneysel işlem sürecinde öntest- sontest kontrol gruplu model kullanılmış, ölçüm için başarı testi, tutum ölçeği ve yaratıcılık değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi ve uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma sonucunda deney grubuna verilen eğitimin öğrencilerin öğrendikleri bilgileri yaratıcılıklarında kullanmalarına katkı sağladığı görülmüştür.

Özaşkın ve Bacanak (2016), “Eğitimde Yaratıcılık Çalışmaları: Neler Biliyoruz?” adlı derleme niteliğindeki makalelerinde; yaratıcılık kavramı, anlamını, yaratıcılığın farklı süreçlerde hangi alanlara yöneldiğini analiz etmeyi amaçlamışlardır.

Delong, vd; (2017)’nin, “Exploring An Up-cycling Design Process For Apparel Design Education” adlı çalışması sürdürülebilirlik konusundaki mevcut ve gelecek konuları ele almıştır. Öğrencilerle birlikte sürdürülen çalışma, giysi etkisi, tasarım süreci ve öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerine katkısı, kullanılmış kıyafetlerin yeniden tasarlanarak tekstil atıklarının azaltılması üzerinedir. Araştırma, kısıtlamalarla bir problemin yaratıcı bir biçimde nasıl çözüleceğini öğretmek öğrencilerin yaratıcılığına katkı sağlamıştır.

Sürdürülebilirliğe olan ilgi son birkaç on yılda artmıştır. İnsan toplulukları doğal kaynakların tükenmesi ve büyüyen bir nüfusla zorluklarla yüzleşmeye devam ettikçe sürdürülebilirlik çalışmalarının artarak devam etmesi beklenmektedir. Çalışmaların tümü ilgili alandaki küresel çevre sorununa henüz çözümlerin üretilmemiş olması, konu üzerindeki araştırmaların sürdürülmesini gerektirmektedir (Preuit ve Yan, 2017, s. 1140).

2.3. Araştırmanın Kavramsal Dayanağı

Bu çalışmada aşağıda iki alt başlıkta verilen kavramlar temel alınarak planlanmış ve yürütülmüştür. Bunlardan birincisi yetişkinlerde çevre eğitimi, ikincisi giysi üretiminde yaratıcılık eğitimidir.

2.3.1. Yetişkinlerde çevre eğitimi

Yetişkin eğitimi, yetişkinlerin yeteneklerini geliştirmeleri, bilgilerini artırmaları, mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine olanak sağlayan *sistemli ve düzenli eğitim süreçlerinin tümünü* ifade eder (Yüksekbilgili ve Akduman, 2016, s. 240).

Yayla (2009) yetişkin eğitimini, gelişim süreçlerini tamamlayarak belli bir yaşam birikimine sahip öz güvenini kazanmış ve kendi sorumluluğunu üstlenmiş bireylere yönelik, içerik, düzey ve yöntem sınırlılığı olmaksızın gönüllü olarak herhangi bir alanda gelişimi amaçlayan ve olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin tümü olarak tanımlamaktadır (s. 48).

En bilindik tanımı ile eğitim, bireylerin üstlendikleri bütün işlerde belirli bir yetkinliğe ulaşmaları için gerekli bilgi ve araçları edinmeye yönelik yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Eğitim, bireylerin kendi seçtikleri iş alanlarında gelişmelerine yol açacak değer ve standartları sağlarken (Demirci, 2011, s. 11) topluma ve çevreye karşı tutum ve bilinç geliştirmesinde önemli bir rol oynar. Çevre eğitimi, bir yandan ekolojik bilgileri aktarırken diğer yandan da bireylerde çevreye yönelik tutumlarının gelişmesini ve bu tutumların davranışa dönüşmesini sağlar; bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor öğrenme alanlarına hitap eder (Erten, 2004). Bu programlarla, çevresel sorunları önleme davranışlarının yaşam biçimi haline

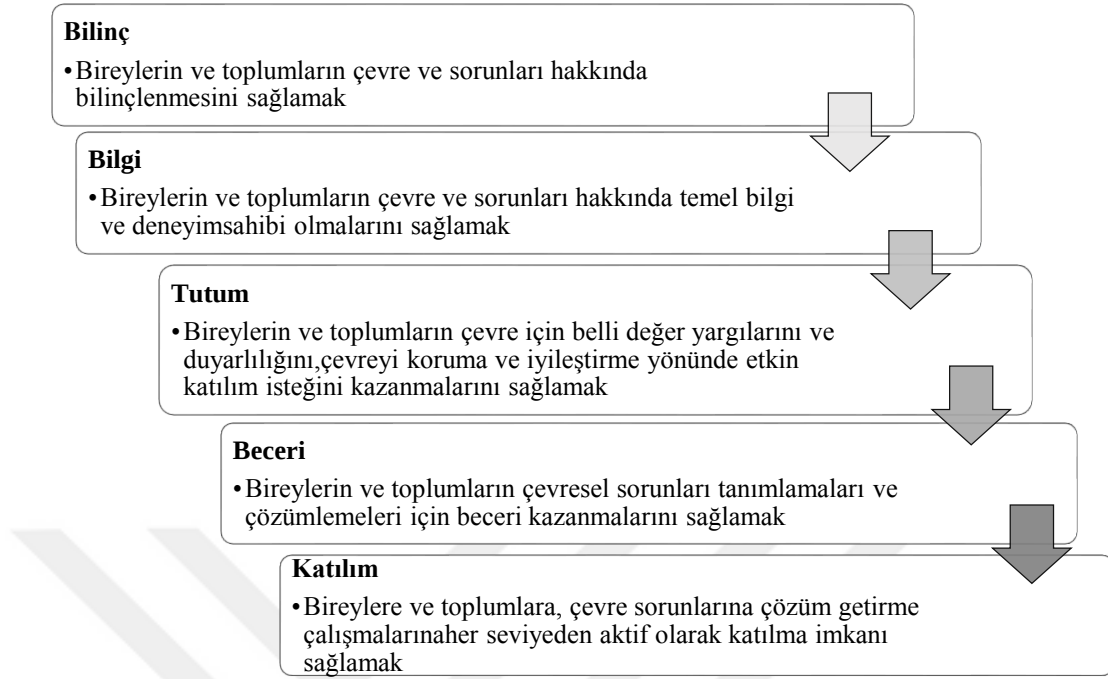
getirilmesi, bireylerde çevreye karşı olumlu tutum ve düşüncelerin bir sorumluluk içinde yer alması, farkındalık kazandırılması gerekmektedir (Ak, 2008, s.7; Koçak, Oran ve Tufan, 2016, s. 100).

Hedef kitlenin toplumsal ve kültürel özelliklerinin eksik analiz edilmesinden kaynaklı olarak gerekli bilginin yeterince üretilmemesi, sunum tekniklerinin gerektiği gibi geliştirilememesi, halk eğitimi çalışmalarını yürüten kişi, kurum ve kuruluşların yeterli araç ve gereçlerle donatılamaması gibi nedenler bireysel çevre bilincinde eksikliklere yol açmaktadır (Çolakoğlu, 2010, s. 161).

Sürdürülebilirlik kavramının bir parçası olarak çevre eğitiminin temel amacı; insanlara olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve problemlerin çözümünde bireylerin aktif katılımını sağlamaktır (Şimşekli, 2004, s. 84).

1977 yılında Tiflis'te yapılan çevre eğitime ilişkin hükümetler arası konferansta, çevre eğitimi konusunda uluslararası işbirliğinin gereğine işaret edilmiştir. Konferansta, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) ve United Nations Environment Programme (UNEP)'in girişimlerinin tüm dünyayı kapsayacak şekilde genişletilmesi kabul edilmiş; şekil 2.3.'de verilen ve tüm dünyada kabul edilen çevre eğitiminin genel amaçları sınıflandırılmıştır (Ünal ve Dımışkı, 1999, s. 144).

Beş başlıkta toplanan genel çevre eğitim amaçları; bilinç, bilgi, tutum, beceri ve katılımdır. Bu beş amaç doğrultusunda bireyler çevre bilinciyle başlayan süreci katılımı ile tamamlarlar.

Şekil 2.3. Çevre eğitimin evrensel amaçları (Tiflis Bildirgesi, 1977, s. 144)

2.3.2. Giysi üretiminde yaratıcılık

Yaratıcılık sözlük anlamıyla her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019).

Aslan (2001, s. 19), yaratıcılığı “Yeni, özgün ve beceriye dayalı bir ürün olarak ortaya çıkmış veya henüz ürüne dönüşmemiş kendine özgü bir problem çözme sürecini içeren, kişinin zekâ unsurlarını da özgün ve üretime dönük kullandığı bir bilişsel yetenek” olarak ifade etmiştir.

Atasoy, Kadayıfçı ve Akkuş’a göre ise yaratıcılık; “Bilinenlerden yeni bir şeyler ortaya çıkarma, yeni, özgün bir senteze varma, birtakım sorunlara yeni çözüm yolları bulma, yeni fikir ve ürünler ortaya koyma şeklidir (2007, s. 687).

Yüksel (2018, s. 5) yaratıcılığı; “Bir durum karşısında farklı düşünebilme, olaylara farklı açılardan bakabilme ve çözüm yolları bulabilme, ilgisiz parçaları birleştirip özgün ürünler ortaya koyma yeteneği” olarak tanımlamıştır.

Yaratıcılık ve eğitim birbirini doğrudan etkileyen kavramlardır. Yaratıcı düşünmenin geliştirilmesinde bireylere uygulanan eğitim süreci ve içinde bulunan eğitim sisteminin önemi büyüktür (Aydoğan, 2008, s. 13) ve yaratıcılık bir süreç olup eğitimle geliştirilebilir (Çellek, 2003, s. 6).

Yaratıcılığın odağı, bilginin sahibi olan bireyin kendisidir ve yaratıcı eğitim uygulamalarının amacı; bireylerin aktif bilişsel yeteneklerini geliştirmek ve öğrenme sürecini kolaylaştırmak olmalıdır. Bunu başarmak için bireylerin kendi fikirlerini oluştururken sosyal ve bireysel açıdan destekleyici bir çevre sağlanmalıdır (Tezci, Dikici, 2003, s. 255).

Torrance (1979) yaratıcı düşünme becerileri olarak esneklik (flexibility), özgünlük (originality), akıcılık (fluency) ve detaylandırma-zenginleştirme (elaboration) becerilerini belirlemiş, yaratıcı düşünme stratejilerini Şekil 2.4’de verilen bu dört kavrama dayandırmıştır (Aktaran: Honneck, 2016, s. 38).

Şekil 2.4. Yaratıcı Düşünme Boyutları (Honneck, 2016, s. 38).

Akıcılık: Bir konu hakkında bireyin çok sayıda fikir, sonuç olasılık üretme, problemlerle ilgili farklı düşünce üretme becerisidir (Tezci, Karaca ve Sezginsoy, 2008, s. 47).

Esneklik: Bir problem üzerine farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretmektir. Üretilen fikirler problemi ne kadar farklı açılardan ele alıyorsa esneklik o kadar yüksektir (Atasoy vd, 2007, s. 683).

Özgünlük: Bir bireyin bir konuda yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirmesi olarak tanımlanabilir (Ersoy ve Başer, 2008, s. 136).

Zenginleştirme (Detaylara Girme): Düşünmeyi uzatmayı, detayları vermeyi ve fikirleri toplamayı gerektirir (Biber, 2006, s. 80).

Giysi üretimi, birçok üretim sektöründeki tasarım süreci gibi yaratıcılık gerektiren bir üretim süreci izler. Üretim içerisinde tasarımı barındıran bir süreçtir. Bu nedenle öncelikle konunun daha kolay anlaşılabilirliğini artıracak gerekçesiyle aşağıdaki tanımlar verilmiştir.

Tasarım; İnsan gereksinimlerine yönelik hazırlanmış, estetik görünümün yanı sıra fonksiyonellik içeren yaratıcılık değeri yüksek, amaç, bütünlük ve kendine özgü görünüme sahip olma özelliği taşıyan bir üründür (Atılğan, 2014, s. 475).

Giysi tasarımı: tasarlayan, üreten ve tasarlanan insan (tüketen) açısından; giyilebilir, satılabilir ya da satın alınabilir, ilgi uyandıran /albenisi olan “ ürün oluşturma ” işidir (Çeğindir, 2017, s. 18).

Giysi tasarımında yaratıcılık süreci; insan yaşamı ile giyim arasında ilişki kurma, düşüncede oluşanı eyleme dönüştürme, giysi üretimine yönelik becerileri kazanma, ürünün ortaya çıkmasını sağlamaktır (Molla, 2007, s. 34).

Tasarımcıda bulunması gereken en önemli unsurlardan birisi de yaratıcılıktır. Yaratıcılığın geliştirilebilmesi için tasarımcı, üretici düşünmeli, düşünmekten hoşlanmalı, bütün benliği ile üretim süreci içine girmeli, işine kendini adanmalı, gelenek dışı özgür davranmalı, riskleri göze almalı ve çevreye uyumda güçlük çekmemelidir. Alışılmamış düşünceleri, alışılmamış açıklıkla ve kısaca anlatabilmeli, yeni ve farklı bakış açılarını yansıtabilmelidir (Koç ve Koca, 2009, s. 40).

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle bu çalışmada, ailenin temelini oluşturan kadınlara kullanılmayan giysilerden ileri dönüşüm uygulamaları yoluyla kendisi, ailesi, çevresi ve toplum için faydalı olacak ürünler oluşturma becerisinin kazandırılması hedeflenmiştir. Her birey bir kendi yetenekleri, çevresel yetkinlikleri ve hazırbulunuşluk düzeyi doğrultusunda bir tasarımcı olabilir, evrensel tasarım düşüncesini kullanarak yeteneklerini geliştirebilir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, veri değerlendirme yöntemleri yer almaktadır.

Çalışma genel itibarıyla, bulguların ötesinde daha açıklayıcı ve detaylı bilgileri sayısal verilerle açıklama yönünden nicel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi bilgi toplama yöntemlerinin kullanılması bakımından nitel araştırma (Yıldırım, 1999, s. 9-10) yöntemindedir.

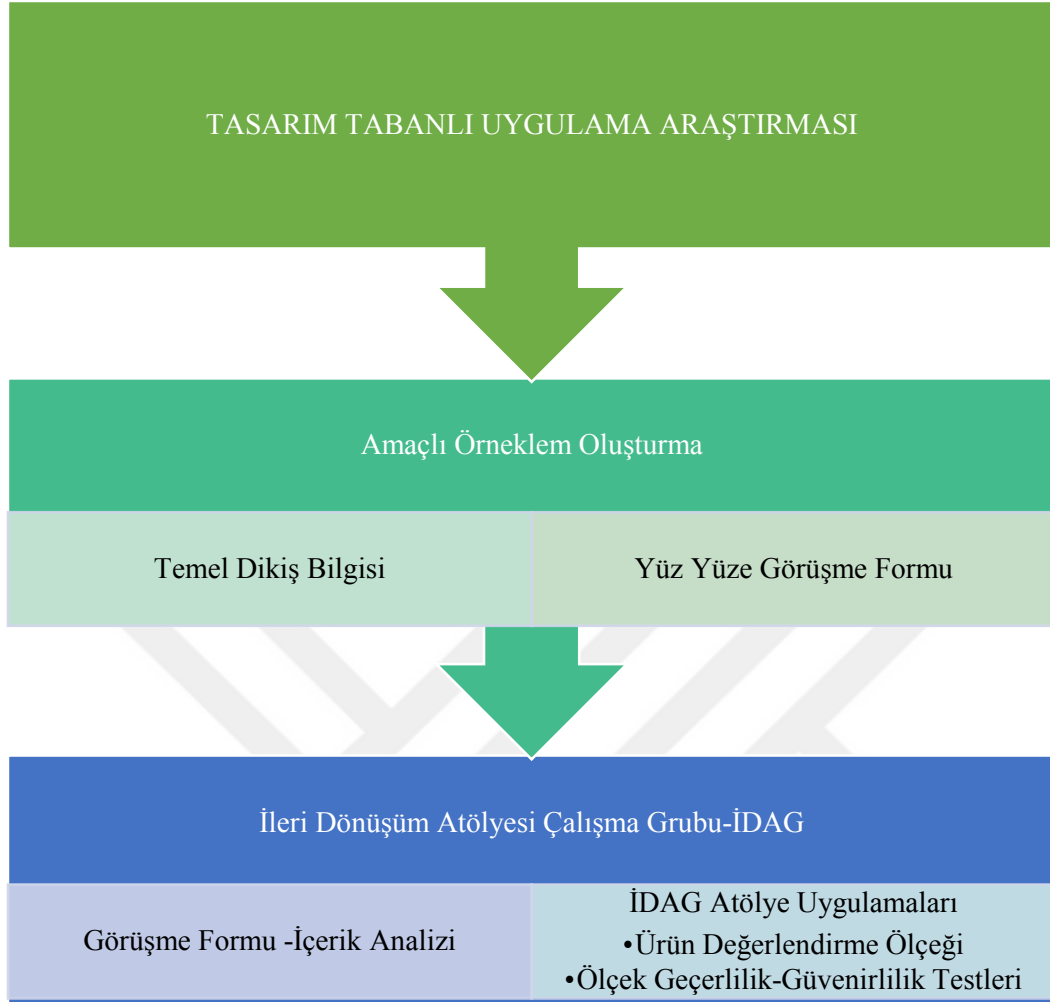
Ancak, bireylerde çevre bilincinin oluşması, tasarım uygulamalarıyla kendi problemlerini tanımlama, problemi çözme ve geliştirmesi açısından tasarım tabanlı araştırmadır.

Tasarım tabanlı araştırmalar genellikle bir problemin çözümüne yönelik yapılır. Bu problem eğitime yönelik birçok alanda olabilir. Bir öğrenme aktivitesi, konuya özgü yenilikçi bir etkinlik, eğitim yönetimi ile ilgili bir uygulama, bir değerlendirme yöntemi veya teknoloji destekli eğitsel bir ortam tasarım tabanlı araştırmalara örnek birer çalışma alanı olabilir (Aşık ve Yılmaz, 2017, s. 356).

Çalışma özel bir konuya yoğunlaşarak derinlemesine incelemeyi içerdiği için alan araştırmasıdır. Öte yandan çalışma, amaçlı örneklem ile oluşturulan bir grup kadın gönüllü ile yürütülen uygulamalı atölye çalışmaları nedeniyle, uygulamalı araştırmadır. “Uygulamalı araştırmalar üretilmiş ya da üretilmekte olan bilginin denemeli adımlarla uygulanmasıdır”(Karasar, 2014, s. 27).

3.1. Araştırma Modeli

Şekil 3.1’de özet olarak araştırma modelindeki adımlar aktarılmıştır.

Şekil 3.1. Araştırma modeli

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Ankara ili Keçiören ilçesi Yunus Emre Kültür Merkezi'nde yer alan Keçiören Meslek Edinme Kurslarına (KEÇMEK) devam eden kadınlar; amaçlı örneklemini ise evrenden seçilen temel düzeyde dikiş teknikleri bilgisine sahip olan ve araştırmaya gönüllü katılmayı kabul eden 10 kadın oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme; araştırmacı tarafından oluşturulan veya önceden belirlenmiş ölçütlerin bireylerin üzerinde çalışılmasını ifade eder (Dalkıran, 2019, s. 21). Çalışmada, araştırmacının KEÇMEK' de usta öğretici olarak görev alması ve uygulamalara katılan gönüllü katılımcıların daha önceki dönemlerde eğitimcisi olmasına dayanarak örneklem grubu oluşturulmuştur.

3.2.1. Amaçlı örneklem oluşturma aşamaları:

Ön değerlendirme

BSTB Ulusal Geri Dönüşüm ve Eylem Planında (2014, s. 67), işaret edilen çevresel ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda, “Kadın Elbise Dikimi” dersini alan 18 kişiyle ön görüşmeler yapılmıştır (EK-3). Bu görüşmelerde, katılımcıların tamamına konuyla ilgili aşağıda sıralanan 3 soru yöneltilmiş ve uygulamada beklenen ölçütleri karşılayan 10 kişiden şu cevaplar alınmıştır.

- *Giysiler üzerindeki dönüşüm uygulamaları bu tür kurs merkezlerinde ayrı bir ders olarak verilmeli midir?*

Sorusuna tüm katılımcılar olumlu cevap vermiş ve ders olarak verilmesi gerektiğini; yapılacak olan çalışmaların kendileri ve toplum açısından israfi önlemeye, çevrenin korunması bilincine katkı sağlayacağına inandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, bu tür uygulamalı derslerin kurs merkezlerinde daha yaygın hale getirilmesini önermişlerdir.

- *Daha önce sürdürülebilirlik ile ilgili yapılan çalışmalara katıldınız mı? Örnek firma/marka veya çalışmalar verebilir misiniz?*

Sorusuna katılımcıların tamamı “katılmadıklarını”, giysi toplama kutuları haricinde başka çalışmalardan haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir.

- *Sürdürülebilirlik ile ilgili ileri dönüşüm-yeniden üretim gibi çalışmaları yapan firmaların ürünlerini alırmısınız?*

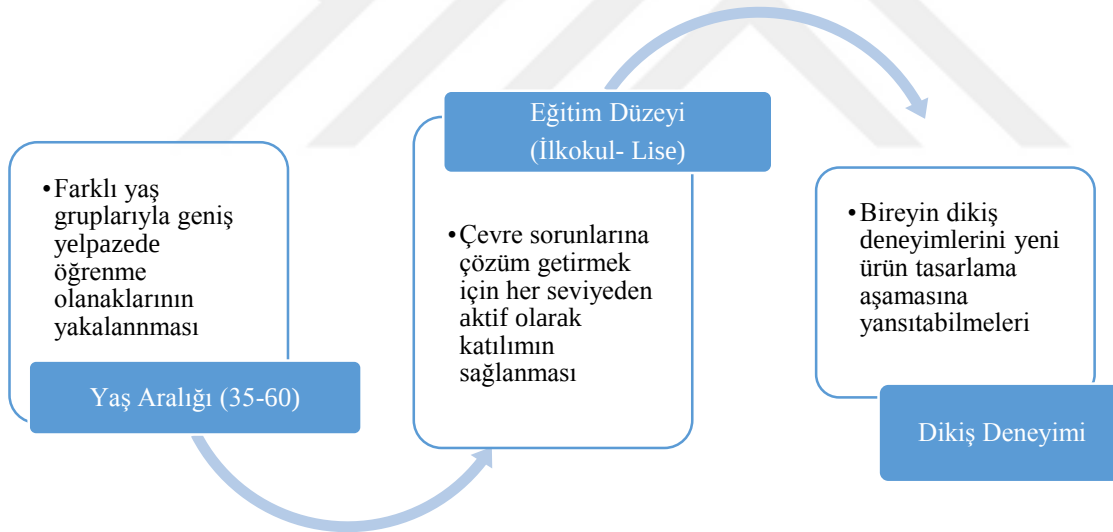
Sorusuna ise katılımcılar genel olarak sürdürülebilirlik ile ilgili ileri dönüşüm- yeniden üretim gibi çalışmaları yapan firmaların ürünlerini beğenirlerse alabileceklerini, fakat böyle bir eğitim alıp uygulama haline getirebilirler ise kendilerinin yeni şeyler üretebileceklerini, hatta yapılan bir ürün tasarımını inceleyip istediği gibi uygulayabileceklerini bu yüzden satın almayacaklarını belirtmişlerdir.

İleri dönüşüm atölyesi çalışma grubu oluşturma

Atölye çalışmanın daha etkin yürütülebilmesi için gönüllülerin sahip olması beklenen gerekli ön yeterlilikler belirlenmiştir. Çizelge 3.1’de verilen düzeyde dikiş teknikleri bilgisine sahip olan 10 kadın birey araştırma örneklemine seçilmiştir. Seçilen grup bir öğretim dönemindeki “İleri Dönüşüm Atölyesi Çalışma Grubu-İDAG” olarak nitelendirilmiştir.

Örneklem grubunun tamamı ev hanımıdır. Katılımcıların 2’si 64 yaşında, 2’si 54 yaşında iken diğerlerinin yaşları 36, 38, 46, 55, 62’dir. Katılımcıların 5’i ilkokul, 4’ü lise ve 1’i yüksek lisans mezunudur.

Örneklem grubunun özellikleri ve bu özelliklerin atölye çalışmalarına katkısı Şekil 3.2’de toplanmıştır.

Şekil 3.2. Örneklem grubunun özellikleri

Çizelge 3.1. Örneklem grubunun yeterliliğini belirleyen ölçütler

Ölçüt no	Beklenen Ölçütün Tanımı
1	Teknik kurallara uygun doğru ölçü alabilmek ve doğru uygulayabilmek
2	Doğru ve düzgün şekilde dikiş makinesini kullanabilmek
3	Doğru ve düzgün overlok makinesini kullanabilmek ve overlok çekebilmek
4	Doğru ve teknik kurallara uygun kalıbı kumaşa yerleştirebilmek ve kesebilmek
5	Farklı modellere uygun dikiş tekniklerini kullanabilmek
6	Çeşitli giysi dekorasyon tekniklerinden haberdar olmak ve onları doğru şekilde uygulayabilmek
7	Doğru ve düzgün şekilde ütü kullanabilmek ve ütü yapabilmek
8	Giysi bitim işlemleri için gereken teknik ayrıntıları bilmek ve uygulayabilmek (Doğru ve düzgün ilik açabilmek ve düğme dikebilmek vb.)

Katılımcılarının atölye uygulamasına hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi

“Bireyin öz yönetimli öğrenme becerilerini kazanabilmesi için, öncelikle hazırbulunuşluğunun sağlanması ve bunun gerçekleşebilmesi için ise, gerekli olan ön koşul niteliğindeki bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor (devinişsel) davranışların kazandırılması gerekir” (Karataş ve Başbay, 2014, s. 918). Katılımcıların örneklem için gereken ön yeterlilik durumlarının yanında ve uygulamaya hazırbulunuşluk düzeyleri için yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin çizelgesi EK-7’de aktarılmıştır.

Katılımcıların 6’sı dikiş deneyimine ilk olarak evde kendi çabalarıyla başladığını; 1’i Dokuzuncu Akşam Sanat Okuluna, geri kalan 9’u BELMEK ve KEÇMEK gibi meslek edindirme kurslarına giderek profesyonel yardımla, dikiş dikme becerisini kazandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılardan 1’i daha önce mefruşat, makrome gibi farklı kurslara katılıp farklı yöntemler öğrendiğini, 4’ü giysi üzerinde tamir-tadilat yaparak ve pratik kesim dikim yöntemlerini uyguladığını, 3’ü sadece temel dikiş yöntemlerini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Geri kalan 2 katılımcıdan 1’i temel dikiş yöntemi dışında “Burda” dergisinden faydalandığını, diğeri hazır kalıplar üzerinden kopya alarak kendi bilgileriyle farklı yöntemler uyguladığını söylemişlerdir. Katılımcıların, kursa katılma

amacı hem boş vakitlerini değerlendirmek hem de kendilerini dikiş dikme ve bir şeyler ortaya çıkarma konusunda daha çok geliştirmektir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Etik komisyonunun 2019-63 kod numarası ile 05.04.2019 tarih ve 6 sayılı (EK-1) Etik kurul izinleri alınan araştırmada, iki farklı türde veri toplama tekniği kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla:

1.Yüz Yüze Görüşme

Atölye eğitimi boyunca hem bireyleri tanıma hem de eğitim aktivitelerinin bireylere kazandırdıklarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılmıştır. Gönüllü her katılımcıyla yapılan görüşmeler, akıllı telefon yardımı ile kaydedilerek araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş, içerik analizi yapılmıştır.

İçerik analizi dünya görüşlerinin tutumların, önyargıların, fikirlerin ortaya çıkmasına ve bunların karşılaştırılmasına izin verir. Birbirine benzeyen ortak temalar çevresinde toplanır (Marvasti, 2004). Araştırmada öncelikle formlar numaralandırılmıştır.

Bu bağlamda bilgisayar ortamında yazılı hale getirilen veriler kodlanmış, daha sonra anlam benzerliğine göre alt temalar altında birleştirilmiş, oluşturulan alt temalar da ana tema altında toplanmıştır. İçerik analizinin son aşamasında veriler ışığında elde edilen temalar arasındaki ilişkiler belirlenerek bulgular açıklanmaya çalışılmıştır.

Kodlamaların güvenilirliğini belirlemek için araştırmacı tarafından her soru için ayrı ayrı hazırlanan kodlama listesi başka bir araştırmacı tarafından da kullanılarak kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Miles ve Huberman’ın (1994), Görüş Birliği Güvenirlik = $x100 \text{ Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}$ formülü kullanılarak kod uyumu yüzdesi hesaplanmıştır. Buna göre kod uyumu yüzdesi %82 olarak hesaplanmıştır.

Katılımcıların görüşleri, gizlilik esasına dayanılarak isimleri verilmeden kodlanarak aktarılmıştır. Buna göre her gönüllü katılımcıya “G1, G2, G3” şeklinde bir numara verilmiştir.

Atölye uygulamaları öncesinde katılımcıların tamamına sürdürülebilirlik-ileri dönüşüm yöntemleri hakkında bilgi verilmiş, daha önce yapılan uygulamalardan örnekler gösterilmiş, ileri dönüşüm içerikli videolar izletilmiştir. Konuya ilgi duyan ve uygulama için gereken ön yeterliliklere sahip olanlardan seçilen 10 bireyle İDAG uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

2. Psikomotor Hedeflere Ulaşma Düzeylerinin Ölçülmesi/Ürün Değerlendirme Ölçeği

İleri dönüşüm yöntemiyle gerçekleştiren aktivitelerin sonucunda ortaya çıkan ürünlerin yaratıcılık ve kullanışlılık düzeyleri, araştırmacı tarafından hazırlanan ürün değerlendirme ölçeği ile ölçülmüştür. Bu ölçümde Bloom’un tam öğrenme modeli (Aktaran: Tutkun, 2012, s. 14-22) dikkate alınmıştır.

Puanlar, araştırmacı tarafından SPSS programı yardımıyla bilgisayar ortamına aktararak her bir psiko-motor hedefe ulaşma derecesinin tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplanmıştır. Ölçme araçlarının hazırlanmasında, “Keman Eğitiminde Performansın Ölçülmesi” (Dalkıran, 2008) makalesi ve “Moda Tasarım Eğitiminde Tasarımların Değerlendirmesine Yönelik Bir Ölçme Aracı Geliştirme” (Varol, 2010) adlı doktora tezinden yararlanılmıştır.

Psiko-motor hedeflerin ölçümü amacıyla, psiko-motor hedefler doğrultusunda, her bir katılımcının ürününün değerlendirilmesini kapsayan ürün değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Ölçeğin hazırlanabilmesi için öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve yeterli düzeyde dikiş teknikleri bilgisine sahip olması ölçüt olarak belirlenmiştir.

Psiko-motor hedeflere ulaşma düzeylerinin ölçülmesi için atölyede yapılan uygulamalara yönelik belirtke tablosu hazırlanmış ve tablolara göre hedef ve davranışlar doğrultusunda toplamda 13 maddelik ölçütten oluşan ürün değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Hazırlanan ürün değerlendirme ölçeği uzman görüşüne sunulmuş, gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. (EK-4).

Ürünlerin her birisi, araştırmacı ile aynı kurumda ders veren bir başka usta öğretici ile birlikte amatör düzey göz önünde bulundurularak her ürününün değerlendirme ölçeğinde yer alan her maddelerden aldıkları her puanın ortalamaları ayrı ayrı puanlanmıştır. Elde edilen toplam puan ürün için nihai puan olmuştur. Uygulamalar sırasında 3 tane katılımcı ek olarak ikinci bir ürün çalışmıştır. Toplamda 13 ürün değerlendirilmiştir.

Ölçme aracının uygulaması, araştırmacı tarafından gönüllü katılımcıların performansı gözlenirken hedef becerilerin derecelendirilerek ölçülmesiyle yapılmıştır. Ölçme aracının puanlama boyutuna ait bilgiler “İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması Uygulama Sonrası Performans Ölçme Yönergesi” EK-5’de detaylı olarak aktarılmıştır.

Değerlendirmelerde, katılımcıların konu hakkındaki hazırbulunuşluk düzeyi, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi, kurs seviyesi ve bireysel yetenekleri ile eldeki fiziki ve kültürel şartlar göz önünde bulundurulmuştur.

Likert derecelemeğe göre beceri değerlendirme ölçeğinin alt bölümleri ve bu bölümlerden alınabilecek en yüksek puan bilgileri aşağıda yer alan Çizelge 3.2’de verilmiştir.

Çizelge 3.2 Beceri ölçeği değerlendirme bölümleri ve puan değerleri

Katılımcı:		Aranan Ölçütler	Katsayı	DEĞERLENDİRME					
				Yetersiz	İyi Değil	Orta	İyi	Çok İyi	Toplam Puan
				1	2	3	4	5	
UYGULAMA SONRASI ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	TEKNİK BOYUT	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık).	1x						5
		Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran).	1x						10
		Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu).	2x						5
		Uyum (Yakınlık, Benzerlik).	1x						5
		Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı).	1x						5
		Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen).	1x						5
	YARATICILIK ÖLÇÜTLERİ	Akıcılık: Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme.	2x						10
		Esneklik: Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme.	2x						10
		Özgünlük: Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme.	2x						10
		Zenginleştirme (Detaylara Girme): Düşünmeyi uzatmayı, detayları verebilme (Süsleme).	2x						10
	EKONOMİK BOYUT	Maliyet: (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi).	2x						10
		Satışa Uygunluğu: (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama).	1x						5
		Kalite: (Dikişin Sağlamlığı, ütü süsü vb.)	2x						10
Toplam									100

Ürün değerlendirme aşamasında Çeğindir’in “100 Soruda Giysi Mimarisi” adlı kitabında dört başlıkla verilen giysi değerinin ölçüm adımları dikkate alınmıştır.

Bu değerler sırasıyla (Çeğindir, 2017, s. 136) şöyledir;

Sembolik Değer giysinin izleyenlere çağrışım yapmayı amaçladığı anlamı doğru iletme düzeyini ölçer, ancak sembol ya da simge her zaman doğru mesaj vermeyebilir. Çünkü aynı simge, kişiler ve toplumlar göre farklı anlamlar taşır.

Formsal Değeri temel ve teknik olmak üzere ikiye ayrılır. Sanatsal kısım görsel tasarım ilkeleri altında toplanan bir takım normlar yardımıyla ölçülmeye çalışılsa da sübjektiflikten arındırılamaz. Teknik kısım ise sanatsal kısma oranla objektifliğe daha yakındır.

Fonksiyonel Değer müşterinin giysiyi hangi amaca yönelik satın aldığı ve giysiden ne beklediği ile ilgili iken giyilebilirlik, müşterinin giysiyi kullanma sürecindeki bireysel memnuniyet, ölçülür ve tamamen kişiseldir.

Ekonomik Değer ürünün maliyeti üzerine müşterinin yukarıda sıralanan değer özelliklerine bağlı tercihinin yanında satın alım gücü ile doğru orantılıdır.

3.4. Veri Değerlendirme Teknikleri:

Atölye uygulamalarında hazırlanan ürünler, ürün değerlendirme ölçeği ile değerlendirilmiştir.

Değerlendirmeler:

- a) Teknik boyut,
- b) Yaratıcılık boyutu ve
- c) Ekonomik boyut

Olarak sınıflandırılmıştır.

Her bir ölçütün değerlendirilmesinde:

- 1-Yetersiz,
- 2- İyi Değil,
- 3- Orta,

- 4- İyi,
- 5- Çok İyi

Seçeneklerinden oluşan beşli likert dereceleme kullanılmıştır.

Ölçme aracının gvenirliliğinde SPSS 22 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı içerisindeki çeşitli çözümlene tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmadaki katılımcı sayısının 10 kişi olması nedeniyle (paremetrik istatistik yöntemleri kullanmaya uygun kişi sayısı olmadığından) paremetrik olmayan (non-parametrik) istatistik yöntemleri kullanılmıştır.

3.4.1. Ölçme aracının güvenirlilik, geçerlilik testi

Ölçme aracının güvenirliliğini tespit etmek amacıyla iki değerlendirici usta öğretici değerlendirme sonuçlarına Cronbach Alfa güvenilirlik testi uygulanmış, her bir madde için ortalama katsayısı hesaplanmıştır. Her bir değerlendiriciye ait puanların Cronbach Alfa güvenirlik testi sonuçları EK-9’da verilmiştir.

Bir ölçme aracı için hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının. 70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2006, s. 171). Kabul edilen katsayısı gz önüne alındığında araştırmada kullanılan beceri ölçme aracından elde edilen iç tutarlık katsayısının yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir.

EK-8’ ye göre uygulama sonrası ürün değerlendirmeye yönelik 13 maddelik ölğin, Cronbach alfa güvenilirliği;

1. Değerlendiriciden alınan: .826

2. Değerlendiriciden alınan: .867

Olarak bulunmuştur.

Güvenilirlik değerin .70 üstünde olması, ölçekteki maddelerin güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğuna işaret etmiştir.

İki usta öğreticinin yaptıkları puanlamaların tutarlılıkları Cohen's Kappa Testi ile hesaplanmıştır. Kappa katsayısı; kategorik maddelerin değerlendirilmesinde iki gözlemci arasındaki uyumu ölçen istatistiktir. Kappa testi, gözlemciler arasındaki uyumun şans eseri olabileceğini de dikkate aldığı için, iki gözlemci arasındaki yüzde orantı olarak bulunan uyumdan daha güçlü bir sonuç olarak değerlendirilir (Kılıç, 2015, s.142).

Kappa değer aralıkları;

- < 0.00 Şansa bağlı olabilecek uyumdan daha kötü uyum olması
- 0.1 - 0.20 Önemsiz düzeyde uyum olması
- 0.21 - 0.40 Zayıf düzeyde uyum olması
- 0.41 - 0.60 Orta düzeyde uyum olması
- 0.61- 0.80 İyi düzeyde uyum olması
- 0.81-1.00 Çok iyi düzeyde uyum olması

Şeklinde ifade edilmektedir (Landis ve Koch, 1977, s. 165).

Karşılaştırılan değerlendiricilerin Kappa katsayıları 0.57 olarak bulunmuştur. Bu değer, usta öğretmenlerin yaptıkları değerlendirme sonuçlarının birbiriyle orta düzeyde uyumlu olduğunun göstermektedir. Ölçme aracının kapsam geçerliliğini sağlamada, literatürdeki yapılan çalışmalar ele alınarak konu ile ilgili ölçme değerlendirme uzmanı öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Ölçek taslağı içerik, biçim, puanlama yöntemleri uzman görüşleri ve önerileri doğrultusunda düzenlenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde İleri Dönüşüm Atölyesi Çalışma Grubu aktivitelerinden elde edilen verilerin analizlerine dayanan bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar bulunmaktadır.

4.1. İleri Dönüşüm Atölyesi Uygulamaları Sonucunda Ortaya Çıkan Yaratıcı Ürün Tasarımlarına Yönelik Bulgular

Araştırmanın 1. alt problemi “İleri dönüşüm konusunda hangi yaratıcı uygulamalar yapılabilir?” sorusudur.

Bu sorunun cevabına yönelik 10 gönüllü katılımcı ile yapılan *İleri Dönüşüm Atölye Grubu (İDAG)* uygulamaları aşağıdaki resimlerde sunulmuştur.

Resimlerin sağ alt kısmında eski ürün görseline, sol orta ve üst kısmında ileri dönüşüm sürecini gösteren ok istikametine yerleştirilen yeni ürünlerin görsellerine yer verilmiştir. Her bir görselin altında ise uygulama sürecindeki eskiden yeniye dönüşüm detayları aktarılmıştır.

İleri Dönüşüm Atölye uygulamalarında, estetik görünüm, kolay ve rahat kullanım, az atık, ekonomik üretim ölçütleri temel ilkeler olarak benimsenmiştir. Her bir ürün, hem estetik hem de rahat kullanılabilirlik düşüncesine bağlı olarak “Ne ve Nasıl” kelimelerine eklenen sorulara aranan cevaplarla hazırlanmıştır. Bazı katılımcılar birden fazla ürün çalışmışlardır. Aynı katılımcıya ait ikinci ürünün daha rahat incelenmesi amacıyla çalışmalar art arda gelecek şekilde verilmiştir.

Resim 4,1’de sunulan İDAG uygulama örneğinde G1 kodlu gönüllü katılımcı, kızının uzun zamandır giymediği ve dolapta beklettiği bluzu (A), torununun giymesine için jileye (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.1. Gönüllü katılımcı 1'e ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcuttaki bluzun alt kısmı, yeni eteğin ana kalıbı olarak kullanılmıştır. Eteğin bel kısmına kemer kanalı yapılarak lastik geçirilmiştir. Bluzun kollarından çıkan parçalar ise jilenin askıları olarak hem dönüşüm hem de değişime uğratılmıştır. Genel itibarıyla kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından faydalanılmıştır. Böylece gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik sağlanmıştır.

Resim 4.2'de sunulan İDAG uygulama örneğinde, G2 kodlu katılımcı, kendisine artık olmadığı ve esneyerek deforme olan kısımları bulunan, giyemediği bluzunu (A), kızının giymesi için farklı (B-C) iki ürün haline getirmiştir.

Atölye çalışmasında, bluzun bedeni, kız çocuğu elbisesine (A) dönüştürülmüştür. Bluzun etek ucu kısmındaki esneme ile deforme olan kısmı, kız çocuk elbisesinin altına firfir olarak geçirilmiştir.

Resim 4.2. Gönüllü katılımcı 2'ye ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Mevcut bluzun kol parçaları ise, kız çocuğu pantolonu (alt giysisine) (B) dönüştürülmüştür. Pantolonun bel ve paça kısmına kanal yapılarak lastik geçirilmiştir. Geri kalan artık kumaş parçalarından, elbisenin önüne süslemek amacıyla fiyonk monte edilmiştir. Yeni elde edilen ürünlerin kalıpları hazır giyim üzerinden kalıp çıkartılarak uygulanmıştır.

Çalışmada, estetik görünümü ve kullanım kolaylığı ilk önemsenen ölçüt olmuştur. Genel itibarıyla kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından

faydalanılmıştır. Böylece gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik sağlanmıştır.

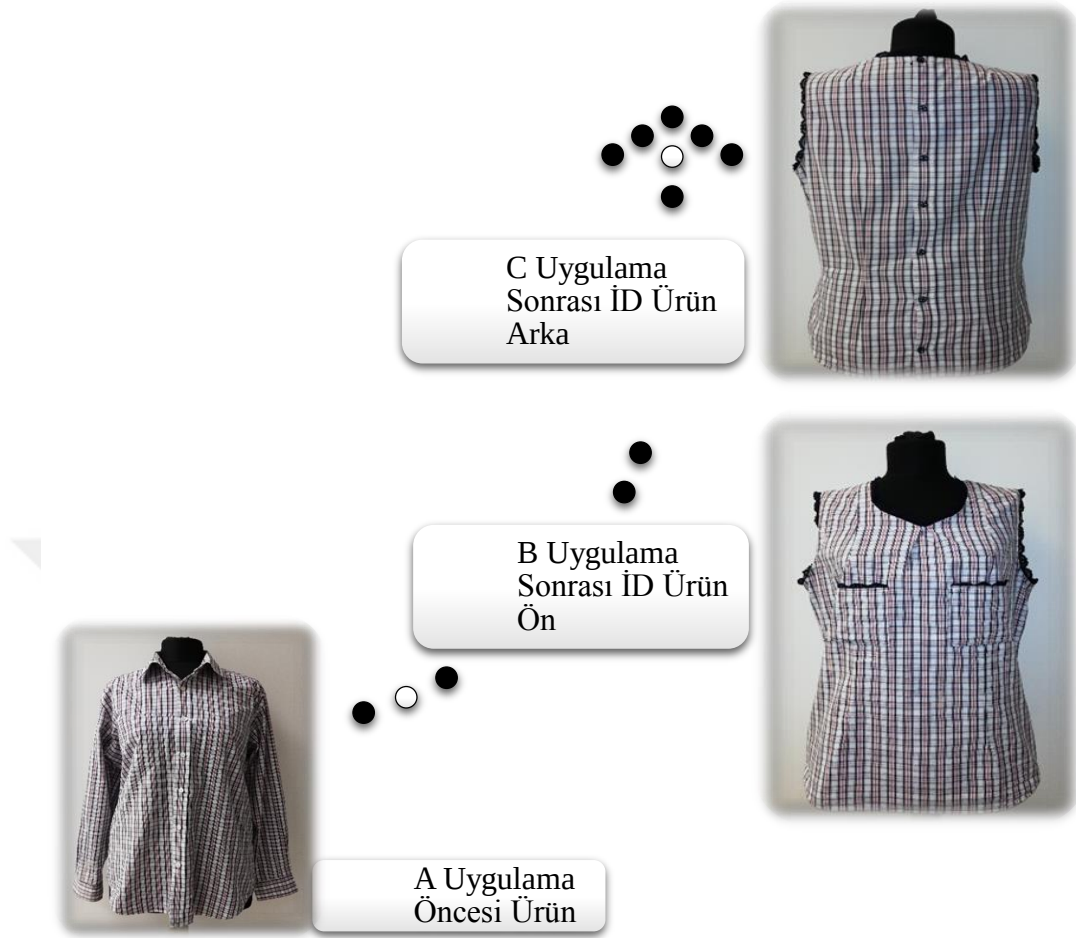
Resim 4.3’ de sunulan İDAG uygulama örneğinde G2 kodlu gönüllü katılımcı, ikinci bir ürün olarak giymediği penye tişörtü (A) torunu için elbiseye (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.3. Gönüllü katılımcı 2'ye ait ikinci ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut tişörtün ön beden kısmı yeni ürünün ana kalıbı olarak kullanılmıştır. Tişörtün kolları küçültülerek yeni ürüne tekrardan dikilmiştir. Sade bir görünümünden uzaklaşmak için G10 kodlu gönüllü katılımcının uygulamalarından arta kalan kumaş parçalarıyla fiyonk şeklinde oluşturulan detay bedene monte edilerek süslemiştir. Atölye uygulamaları için belirlenen estetik, kolay kullanım, az atık ve ekonomiklik önemsenen ölçütler olmuş ve başarıyla uygulamaya geçirilmiştir.

Resim 4.4’de sunulan İDAG uygulama örneğinde, G3 kodlu katılımcı eşinin giymediği gömleği (A) kızı için gömleğe (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.4. Gönüllü katılımcı 3'e ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, gömleğin yaka ve kol kısmı kesilerek çıkarılmıştır. Mevcut gömleğin arka bedeni ön beden, ön bedeni arka beden olarak kullanılmıştır. Katılımcı uygulamalar sırasında gömleğin öndeki cebini sökerek arka bedende yeniden dikmiş ve yanına ikinci bir cep uygulaması yapmıştır. Yeni üründe arka ve ön bedene pens çalışılarak form oluşturulmuştur. Gömleğin daha kadınsı (feminen) görünmesi ve süslemek amacıyla kol kenarları ve cep ağızlarına ince gipür danteller geçirilmiştir.

Çalışmada, estetik görünüm ve kullanım kolaylığı ilk önemsenen ölçüt olmuştur. Malzeme bakımından kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından faydalanılmıştır. Böylece gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik sağlanmıştır.

Resim 4.5’te sunulan İDAG uygulama örneğinde G3 kodlu gönüllü katılımcı, ikinci bir ürün olarak uzun zamandır giymediği ve dolapta beklettiği pantolonunu (A), çantaya (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.5. Gönüllü katılımcı 3’e ait ikinci ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut pantolonun üst kısmını kullanmış, ağ kısmına kadar olan yeri sökülerek çantanın alt tabanını oluşturmak için yeniden dikmiştir. Geriye kalan artık parçalardan çantanın kulplarını oluşturmuştur. Çantanın iç dikişlerinin temiz görünmesi amacıyla katılımcı astar çalışması yapmıştır. Sade bir görünümünden uzaklaşmak için katılımcı elinde var olan desenli bir kumaşın çiçeklerini ayırarak kesmiş, çift taraflı tela ile yapıştırılmıştır.

Çalışmada, estetik görünümü ve kullanım kolaylığı ilk önemsenen ölçüt olmuştur. Genel itibarıyla kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından

faaydalanılmıştır. Böylece gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik sağlanmıştır.

Resim 4.6’de sunulan İDAG uygulama rneğinde, G4 kodlu katılımcı, oğlunun uzun zamandır giymediği ve dolapta beklettiği tişörtü (A) giysi aksesuarı olarak yazlık kadın çantasına (B) dnştrmştir.

Resim 4.6. Gönüllü katılımcı 4’e ait ileri dönüşüm uygulama rnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut ürünün kol kısmı kesilerek ayrılmış, yaka oyuntusu daha derin şekilde oyulmuştur. Etek ucuna gelen açık kısımlar, srfile makasıyla kesilip pşkl şekli verilmiş daha sonra alt kısmın kapanması için pşkllere düğüm atılmıştır. Sağlamlaştırmak için düğüm olan yerlerden makine dikişi yapılmıştır.

Çalışmada, estetik görüm ve kullanım kolaylığı ilk önemsenen ölçüt olmuştur. Genel itibarıyla kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından

faydalanılmıştır. Böylece gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik sağlanmıştır.

Resim 4.7’de sunulan İDAG uygulama örneğinde, G5 kodlu katılımcı eşinin giymediği gömleği (A) kızının bedenine göre uyarlayarak kadın gömleğine (A-B) dönüştürmüştür.

Atölye çalışmasında, mevcut gömleğin yaka ve kol kısımları bedenden kesilerek ayrılmıştır. İlk aşamada askısız bir gömlek haline getirilen parçanın üst beden kısmına kanal yapılarak lastik geçirilmiş (A), kesilen kol parçaları bant haline getirilerek geri kalan artık kumaş parçalarından makinede büzgü dikişi ile iki geniş fırır parçası hazırlanmıştır. Elde edilen parçalar bedenın üst kısmına monte edilmiştir.

Gömleğin yaka ve manşet dışındaki tüm parçaları hem dönüşüm hem de değişime uğratılmıştır. Bu çalışmada da diğerlerinde olduğu gibi başlıca ölçüt, estetik görünüm ve kullanım kolaylığı olmuştur. Genel itibarıyla gerek az kumaş atığı çıkarılmış gerekse ekonomiklik düşüncesiyle kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından faydalanılmıştır.

Resim 4.7. Gönüllü katılımcı 5'e ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

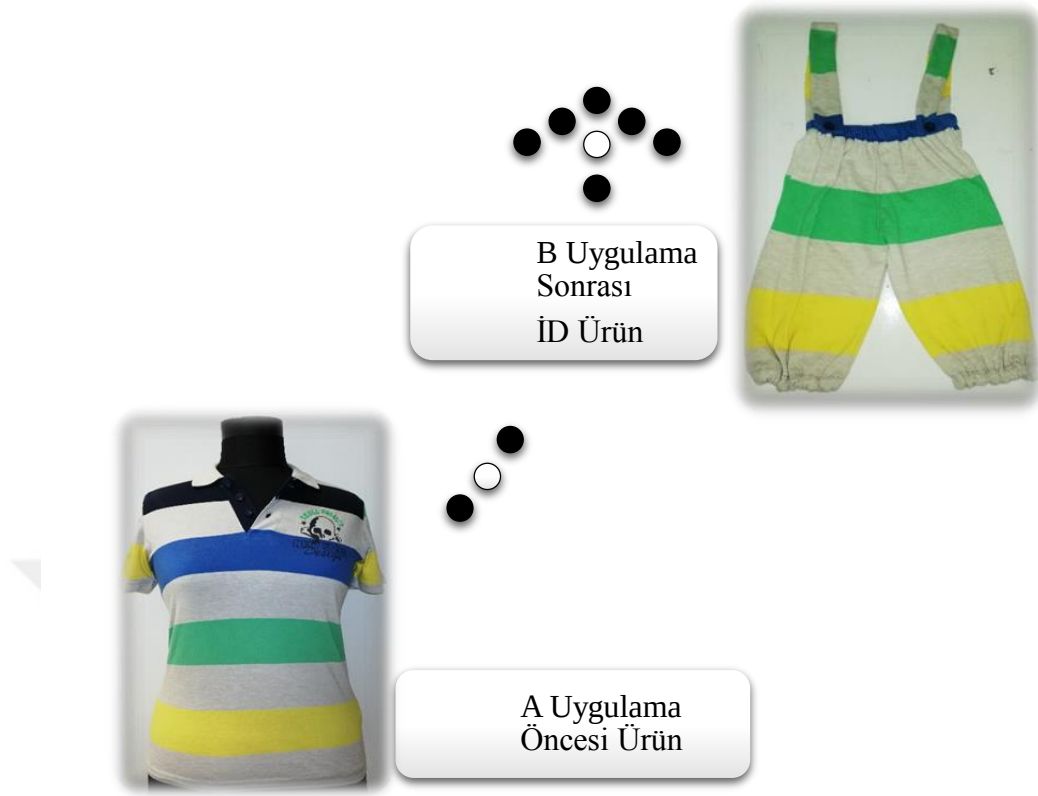
Resim 4.8'de sunulan İDAG uygulama örneğinde, G6 kodlu katılımcı eşinin kullanmadığı pantolonu (A) kızı için etek haline (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.8. Gönüllü katılımcı 6'ya ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında mevcut pantolonun ağ kısmına kadar olan kısmı kesilerek ayrılmıştır. Pantolonun iç paça kısmındaki dikişler sökülerek açılmış, iki iç paça ön ortası ve arka ortası dikiş hattı oluşturacak şekilde yeniden dikilmiştir. Eteğin bel kısmına kanal yapılarak lastik geçirilmiş, süslemek amacıyla fiyonk monte edilmiştir. Yine eteğin ön kısmına çift taraflı tela yardımıyla aplike çiçek desenleri yapıştırılmıştır. Çalışmada, estetik görünüm, kullanım kolaylığı, az atık ve ekonomiklik ölçütlerine dikkat edilmiştir.

Resim 4.9'da sunulan İDAG uygulama örneğinde, G7 kodlu gönüllü katılımcı, uzun zamandır giymediği ve dolapta beklettiği tişörtü (A), torununun giymesi için askılı tulum haline (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.9. Gönüllü katılımcı 7'ye ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut tişörtün yaka ve kol kısımları bedenden kesilerek ayrılmıştır. Tişörtün geri kalan kısmına, hazır giyim üzerinden kopyalanarak hazırlanana pantolon kalıbı uygulanmıştır. Pantolonun bel ve paça kısmına kanal yapılarak lastik geçirilmiştir. Geriye kalan artık parçalardan askı parçaları hazırlanmış, tişörtün pat kısmından çıkan düğmeler askıyı pantolona monte etmek için kullanılmıştır. Atölye çalışmasının ölçütleri olan estetik görünüm, kullanım kolaylığı, az atık ve ekonomiklik bu çalışmada da yol göstericiler olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle malzemeden en ekonomik düzeyde faydalanılmıştır.

Resim 4.10'de sunulan İDAG uygulama örneğinde G8 kodlu gönüllü katılımcı eşinin uzun zamandır giymediği ve dolapta beklettiği pantolonunu (A) yeğeninin giymesi için farklı (B-C) iki ürün haline getirmiştir.

Resim 4.10. Gönüllü katılımcı 8'e ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcuttaki pantolonun iki paçası, yelek bedenine (B) dönüştürülmüştür. Her iki paçanın dizden aşağıda kalan artık kısımlarının iç paça dikişleri sökülerek açılmış, iki iç paça ön ve arka ortası dikiş hattı olacak şekilde yeniden dikilerek eteğe (C) dönüştürülmüştür. Yeleğin iç dikişlerinin temiz görünmesi amacıyla astar ile kapatılmıştır. Denim pantolonun orijinal kemeri kesilerek eteğin bel kısmına geçirilmiştir. Çalışmada, estetik görünüm, kullanım kolaylığı ile beraber orijinalliğin korunması, ekonomiklik ölçütleri temel alınmış ve başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

Resim 4.11' de sunulan İDAG uygulama örneğinde G8 kodlu gönüllü katılımcı, ikinci bir ürün olarak sol bacağı defolu olması nedeniyle oğlunun giymediği eşofman altını (A) yeğeninin giymesi için farklı (B-C) iki ürün haline getirmiştir.

Resim 4.11. Gönüllü katılımcı 8'e ait ikinci ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Hazır giysi üzerinden kalıp çıkartılarak uygulanan ürünlerin birisinin üst bedeni orijinali ile aynı kalacak şekilde, sadece boyu kesilerek şort haline (B) getirilmiştir. Mevcut üründe deforme olan yere çift taraflı tela ile çiçek deseni yapıştırılmış, bel kısmına kanal yapılarak lastik geçirilmek suretiyle kız çocuğu için yeni bir alt giysi (pantolon) (C) hazırlanmıştır. Çalışmada, diğerlerinde olduğu gibi atölye ölçütleri yol gösterici olmuş, estetik görünüm, kullanım kolaylığına önem verilmiştir. Her iki üründe az atık ve ekonomiklik prensipleriyle oluşturulmuştur.

Resim 4.12'de sunulan İDAG uygulama örneğinde G9 kodlu gönüllü katılımcı uzun zamandır giymediği ve etek ucu kısmında lekeleri olan tişörtü (A) kız yeğeni için bebek zıbınına (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.12. Gönüllü katılımcı 9'a ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut tişörtün ön beden kısmı zıbının ana kalıbı olarak kullanılmıştır. Uygulama öncesi mevcut tişörtte bulunan lekeler kesilerek ayrılmış, kullanılabilir olan kısımlar ileri dönüşüm ürününün alt kısmına firfir olarak geçirilmiştir. Zıbının kolay giyinme fonksiyonunu karşılaması için ağ kısmına çitçit dikilmiştir. Diğerlerinde olduğu gibi bu çalışmada da atölye ölçütleri izlenerek, estetik görünüm, kolay kullanılabilirlik, ekonomiklik ve az atık prensipleri titizlikle uygulanmıştır.

Resim 4.13'de sunulan İDAG uygulama örneğinde G10 kodlu gönüllü katılımcı, kızına artık olmadığı için giymediği penye tişörtü (A) torunu için zıbın haline (B) dönüştürmüştür.

Resim 4.13. Gönüllü katılımcı 10'a ait ileri dönüşüm uygulama örnekleri

Atölye çalışmasında, mevcut tişörtün ön beden kısmı yeni ürünün ana kalıbı olarak kullanılmış, uygulama öncesi ürünün ilk halindeki kollar küçültülerek yeni elde edilen ürüne tekrardan dikilmiştir. Zıbının kolay giyinme fonksiyonunu karşılaması için ağ kısmına çıtçıt dikilmiştir. Elde edilen ürünün ön kısmına çift taraflı tela yardımıyla applike desenler yapıştırılarak süslenmiştir.

Çalışmada, estetik görünümü ve kullanım kolaylığı ilk önemsenen ölçüt olmuştur. Genel itibarıyla kullanılmayan giysinin neredeyse tamamına yakın kısmından faydalanılarak az atık ile ekonomiklik sağlanmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik bulgular ve araştırmacının İDAG uygulamalarındaki gözlemlerine dayalı olarak şu yorumlar yapılabilir:

- İleri dönüşüme karşı ilgi ve istek düzeyine bağlı olarak tüm gönüllü katılımcılar, her bir dönüşüm çalışmasının odağına yaratıcı fikir geliştirmeyi almışlardır. Bu odağın çevresine, hedef kullanıcının ilgisini çekecek ürün estetiği, kolay ve rahat kullanım, az atık, doğru, etkin ve verimli malzeme

kullanımı, ekonomiklik ve pazarlanabilirlik/satılabilirlik yerleştirilmiştir. Eladwi vd, (2016, s. 1285-1290) öğrencilerle uyguladığı benzer bir çalışmalarında ürünün kaynaklarının kullanılmasında en iyi seviyede olması, tasarım anlayışı ile düşünme yeteneğini geliştirme, modası geçmiş bir ürüne karşı sürdürülebilir moda felsefesinin sıra dışı ve yenilikçi tasarımlar oluşturması, kullanılan malzemenin dayanıklılığının uzatılması, uygulama yeteneğinin artması gibi sonuçlara ulaşmışlardır. Rahman ve Gong dönüştürülebilir tasarımın genel faydalarını birkaç alanda giysinin ömrünün uzayabileceğini, giyim tarzlarının çok yönlülüğünü arttığını, sürdürülebilirliğe teşvik edecek uygulamaların aşırı tüketim ve kumaş israfını azalttığının ve zamanla müşteri memnuniyetini arttırmak olarak özetlemiştir (Rahman ve Gong, 2016, s. 12).

- Göksel ve Yanmaz (2012) giysilerin üzerinde bazı değişiklikler, onarımlar, ekleme veya çıkarımlarla yeniden kullanıma kazandırmayı amaçladığı çalışmada yüksekokul düzeyindeki 18- 25 yaş arası gençlerin giysi satın alma alışkanlıkları ve tercihlerine yönelik anket geliştirmişlerdir. Çalışmanın sonucunda, katılımcılarda genel olarak gereksiz tüketimden kaçınıldığı, maddi sorumluluk bilinci ve tamir alışkanlığının olduğu belirlenmiştir (s. 34-38).
- Ürünlerde malzemenin doğru, etkin ve ekonomik kullanımına son derece özen gösterilmiştir. Her bir katılımcı, ürününü ya kendisi ve yakınlarının giyilebilir bulması ya da satın alınabilir bulması ölçütlerini dikkate alarak hazırlamıştır.
- Tüm uygulamalarda atölye ilkelerine uyma konusunda maksimum çaba harcanmıştır.

4.2. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının sonuçlarına yönelik bulgular

Araştırmanın 2. alt problemi “İleri dönüşüm atölye uygulamalarının sonuçları nelerdir?” sorusudur.

Bu sorunun cevaplanması için iki seçenekli uygulama adımı tercih edilmiştir.

- Birinci seçenek, “İDAG uygulamalarının gönüllü katılımcılara sağladığı kazanımlar nelerdir?” şeklindedir. İDAG uygulamaları sonrasında

katılımcılara yüz yüze görüşme ile bireysel anlamda kazanımlarına ilişkin fikirleri sorularak sürecin analizini yapmaları istenmiştir.

- İkinci seçenekte ise “İDAG uygulamaları ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeyleri nelerdir?” şeklindedir.

Katılımcıların hazırladığı ürünler performans/beceri değerlendirme ölçeği ile eğitmenler tarafından değerlendirilerek puanlanmış, böylece objektif bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır.

Takip edilen iki alt probleme yönelik bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik bulgular

Yapılan atölye uygulamalarının sonucunda katılımcılara yöneltilen “*Uygulamalar sırasında edindiğiniz bilgiler size neler kazandırdı?*” sorusunun cevabında alınan düşünceler aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4.1’de özetlendiği üzere G1 kodlu katılımcı, fermuar, yaka, manşet gibi dikiş teknik çalışmalarını rahatlıkla uygulayabileceğini, giysiler üzerinden daha modern dönüşümler yaptığını, çöpe atmaktansa en azından çocuğu için yeni bir ürün ortaya çıkartabileceğini belirtmiştir. G1 kodlu katılımcı aynı zamanda ileri dönüşüm sonucu, ilk ve son ürün arasındaki farkı görmenin hoşuna gittiğini, kendisine kızlarının giysilerini nasıl yenileyebilirim? Sorusunu artık sıkça sorduğunu, şimdiye kadar atıkları için üzüldüğünü ifade etmiştir.

G2 kodlu katılımcı, atölye uygulamaları sayesinde pratik olarak çalıştığı ürünleri kalıp tekniğiyle çalışmayı öğrendiğini, hazır bir ürün alınca mutlu olmadığını ama kendi bir şeyler yapıp ürettiği zaman daha mutlu olduğunu, devam ettiği ileri dönüşüm atölyesinde daha modern ürünler ürettiğini belirtmiştir.

G3 kodlu katılımcı, atölye sayesinde daha güzel fikirler üretmeye başladığını, ihtiyacı olan bir şeyi elindeki malzemeleri kullanarak yapmaya çalıştığını, dışardan satın almamaya gayret ettiğini belirtmiştir.

G4 kodlu katılımcısı ise giysi uygulamaları ile ev ekonomisine büyük katkı sağladığını, hazır almak yerine eski giysileri düzenlemenin daha faydalı olduğuna inandığını, bu sayede kendine güven kazandığını ifade etmiştir. Benzer düşüncelerle G5 kodlu katılımcı da kendine geçmişten daha çok güvendiğini, uygulamaların kendisine farklı bir bakış açısı sağladığını, giysilerini çöpe atmaktansa çevreye ve bütçesine katkı sağladığını belirtmiştir.

G6 kodlu katılımcı, temel dikiş tekniklerini daha iyi öğrendiğini, ileri dönüşüm uygulamalarının çok hoşuna gittiğini yaparken keyif aldığını artık giysileri çöpe atmayıp değerlendirmeyi düşündüğünü söylemiştir.

G7 kodlu katılımcı kurs sayesinde giysiler üzerinden dönüşümler yapabildiğini, vücuduna uymayan, atılacak olan kıyafetlerini değerlendirdiğini, G8 ve G9 kodlu katılımcılar eski giysilerden yeni ürünler elde etmenin hem ekonomik olarak katkı sağladığını hem de mutlu olduklarının, bundan sonra giysilerini çok daha bilinçli değerlendireceklerini belirtmişler.

G10 kodlu katılımcı atölyede öğrendiklerini giysilerinin üzerinde küçük oynamalar yaparak değerlendirebildiğini, modası geçmiş birçok kıyafetini geri dönüşüm kutularına bıraktığını eğer daha önce böyle bir eğitim alsaydı giysilerini daha modern bir hale getirebileceğini, ekonomiye katkı sağladığını, yeni ürünler ortaya çıktıkça bir şeyler başardığını görmenin kendisini daha mutlu hissettiğini dile getirmiştir.

Çizelge 4.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik görüşler

Tema	Alt Temalar/ Bireye Katkısı	Gönüllü Katılımcı Görüşleri
Uygulamaların Gönüllü Katılımcılara Kazandırdıkları	Yeni teknik bilgi, Özgün işlevsel fikirler, Yaratıcı fikirler, Güncel tasarım fikirleri, Sürdürülebilirliğe katılım, Aileye faydalı olma duygusu, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G1 “ <i>Fermuar, yaka, manşet gibi dikiş teknik çalışmalarını rahatlıkla uygulayabiliyorum. Giysiler üzerinden daha modern dönüşümler yapıyorum. Çöpe atmaktansa en azından çocuğum için yeni bir ürün ortaya çıkartabilirim. Dönüştürdüğüm ürünler arasındaki farkı görmek hoşuma gidiyor. Bazen evde kızlarımın giysilerini nasıl yenileyebilirim diye inceliyorum. Şimdiye kadar attıklarım için üzülüyorum.</i> ”
	Yeni teknik bilgi, Özgün işlevsel fikirler, Yaratıcı fikirler, Güncel tasarım fikirleri, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G2 “ <i>Pratik olarak çalıştığım ürünleri kalıp tekniğiyle çalışmayı öğrendim. Hazır bir ürün alınca mutlu olmuyorum, ama kendim bir şeyler yapıp ürettiğim zaman daha mutlu oluyorum. Kursta daha modern ürünler ürettiğimi düşünüyorum.</i> ”
	Özgün işlevsel fikirler, Yaratıcı fikirler, Güncel tasarım fikirleri, Sürdürülebilirliğe katılım.	G3 “ <i>Daha güzel fikirler üretmeye başladım. İhtiyacım olan bir şeyi elimdeki malzemelerden yapmaya çalışıyorum. Dışardan almamaya gayret ediyorum.</i> ”
	Sürdürülebilirliğe katılım, Özgüven, Ev bütçesine katkı, Aileye faydalı olma duygusu, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G4 “ <i>Şimdi kendime güvenim geldi. Ev ekonomisine büyük katkı sağladığımı düşünüyorum. Hazır almak yerine eski giysileri düzenlemenin daha faydalı olduğunu gördüm.</i> ”
	Sürdürülebilirliğe katılım, Özgüven, Ev bütçesine katkı Aileye faydalı olma duygusu.	G5 “ <i>Kendime daha çok güvenim oldu. Uygulamalar farklı bir bakış açısı sağladı, çöpe atmaktansa çevreye, evdeki bütçeye katkı sağlarım.</i> ”
	Yeni teknik bilgi, Sürdürülebilirliğe katılım, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G6 “ <i>Temel dikiş tekniklerini daha iyi öğrendim. Dönüşüm uygulamaları çok hoşuma gitti. Yaparken keyif aldım artık çöpe atacağıma değerlendiririm diye düşünüyorum.</i> ”
	Sürdürülebilirliğe katılım, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G7 “ <i>Kurs sayesinde giysiler üzerinden dönüşümler yapılabiliyorum. Bol gelen, atılacak olan kıyafetlerimi değerlendirdim.</i> ”
	Sürdürülebilirliğe katılım, Özgüven, Ev bütçesine katkı, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G8 “ <i>Şimdi eski giysilerden yeni ürünler elde ediyorum. Ekonomik olarak katkı sağladığım için mutlu oluyorum.</i> ”
	Sürdürülebilirliğe katılım.	G9 “ <i>Eskiden giysilerimi nasıl değerlendireceğimi bilmiyordum. Bundan sonra giysilerimi değerlendireceğim.</i> ”
	Yaratıcı fikirler, Güncel tasarım fikirleri, Sürdürülebilirliğe katılım, Özgüven, Ev bütçesine katkı, Aileye faydalı olma duygusu, Kendi tasarımı yapabilme hazzı, Tasarım yapabilme yetisi.	G10 “ <i>Bu kurs sayesinde öğrendiklerimi giysilerimin üzerinde küçük oynamalar yaparak değerlendirebiliyorum. Modası geçmiş birçok kıyafetimi geri dönüşüm kutularına bıraktım eğer daha önce böyle bir eğitim alsaydım giysilerimi daha modern bir hale getirebilirdim. Ekonomiye katkı sağladığımı düşünüyorum yeni ürünler ortaya çıktıkça bir şeyler başardığıma inanıyorum ve daha mutlu hissediyorum.</i> ”

Cumming 'in (2015, s. 628-636) bu araştırmaya benzer şekilde ileri dönüşüm atölye çalışması; modası geçmiş eski giysileri yeni fikirler, yeni ve alternatif yöntemlerle sürdürülebilir tasarımlara dönüştürmede faydalı sonuçlar oluşturmuştur. Delong, ve diğerleri (2016)'nin ileri dönüşüm tasarım eğitimi ile ilgili çalışmalarında bu çalışmaya benzer bulgulara ulaşılmıştır. Görüşmelerde katılımcılar, ileri dönüşüm konusunda çalışmaktan zevk aldıklarını, yaptıkları kıyafetlerden gurur duyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan birisi sürdürülebilirlik konusunda farkındalık yaratabileceğini düşündüğünü ifade etmiştir (s. 48-68).

Janigo, Wu ve Delong (2017), bir yıl sonraki ileri dönüşüm yöntemi ile giysilerin yenilenmesi üzerine gönüllü 30 kadın katılımcı ile bir başka çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmada, katılımcılar deneyimlerine göre ileri dönüşüm tüketicileri, meraklıları ve uzmanları olarak üç gruba ayrılmışlardır. Gruplardaki ileri dönüşüm yöntemi, sırasıyla tüketiciler açısından hobi, meraklılar için tutku, uzmanlar için istihdamı artırıcı yetenek yelpazesi olarak tanımlanmıştır. Ürünler, tanımlanan bu özelliklere ve kaliteye göre değişen ölçütlerde tartışılmıştır. Araştırmanın bulgularında gardıroptaki giyim döngüsünü yavaşlatarak yeni bir giysi alımının azaltılabileceğinden bahsedilmiş, “kendin yap hareketi” ile tüketicilerin çevresel davranışlarına ilham oluşturabileceği vurgulanmıştır (s. 254-279).

Çizelge 4.1’de özet olarak verildiği gibi İDAG uygulamalarının, her bir katılımcıya bireysel anlamda birçok kazanımları olmuştur. Bunlar;

- Farklı ve yeni dikiş teknikleri öğrenerek var olan teknik bilgilerine yenilerinin eklenmesi,
- Oluşturulan yeni ürünlerde atığı ortadan kaldırarak çevreye karşı sorumluluk duygusunun oluşması,
- Ekonomik katkı sağlaması,
- Özgün işlevsel fikirler oluşturma,
- Kendi tasarımını yapabilme ve özgüven duygusu,
- Mevcutta olan bir şeyden yeni, farklı ve işe yarar bir şey üretme hazzını hissetme,
- Topluma yönelik faydalı ürün üretme amacı,

- Topluma faydalı olma düşüncesi sayesinde yaratıcılığa yönelme,

Olarak ifade edilmiştir.

4.2.2. İleri dönüşüm atölyesi ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeylerine yönelik bulgular

Bu araştırmanın temel hedefi; katılımcıların hazırladığı ürünlerin, ileri dönüşüm yaklaşımı ve yaratıcı aktiviteleri yoluyla, kullanılmayan giysileri yeniden kullanıma kazandırılmasını sağlamak, atığı bir kaynak malzeme olarak kullanmayı ve depolama alanından uzaklaştırarak olumsuz çevre etkilerinin azaltılmasına katkı sağlamaktır. Katılımcıların bahsi geçen hedefe, ne derecede ulaştıklarını değerlendirmek amacıyla, “*Katılımcılar psiko-motor hedeflere ne derecede ulaşmışlardır?*” sorusuna yanıt aranmıştır.

Bu sorunun cevabı için araştırmacılar tarafından hazırlanan performans değerlendirme/beceri ölçeği ile elde edilen 10 gönüllü katılımcının puanlarının aritmetik ortalamalarının, en yüksek puana bölünmesi ile elde edilen mutlak başarı oranları dikkate alınmıştır. Elde edilen oranlara göre katılımcıların psiko-motor hedefler ve hedef davranışlara ne düzeyde ulaştığı değerlendirilmiştir. Katılımcıların, ileri dönüşüm atölye çalışmaları sunucunda hazırladıkları ürünlerin iki eğitmen değerlendirici tarafından ayrı ayrı verilen puanlarından elde edilen değerler Çizelge 4.2’de verilmiştir.

Çizelge 4.2. İleri dönüşüm atölyesi katılımcılarının performans/beceri düzeyi puanları

n	Alt Değer	Üst Değer	* Genel Ortalama $\bar{x}$
10	75	97	84

* Beklenen Başarı Notu: 70 puan üstü yeterli öğrenme düzeyi

Çizelge 4.2’de görüleceği üzere, atölye uygulamasına katılanların en alt değeri 75, üst değeri ise 97’dir. Puanlarının genel aritmetik ortalaması ($\bar{x}$): 84 olup, Bloom’un öğrenme modeli gereği yeterli öğrenme düzeyine ulaşmıştır. Bu ortalama, ileri dönüşüm atölyesi uygulamalarındaki hedef ve hedef davranışların başarılı sonuçlandığını göstermektedir.

Çizelge 4.3. Değerlendiricilerin puanlarına göre katılımcıların atölye psiko-motor hedeflerine ulaşma düzeyi değerleri

Hedef No	Psiko-motor Hedefler	Madde Sayısı	En Yüksek Başarı Puanı		Puan Ortalaması		SD		Genel Başarı %	
			D1	D2	D1	D2	D1	D2	D1	D2
1	Teknik boyut ile ilgili becerileri kavrayabilme	6	32	32	27	27,5	3,37	3,07	27	28
2	Yaratıcılık ile ilgili becerileri kavrayabilme	4	40	40	36	35,3	3,21	2,63	36	36
3	Ekonomik boyut ile ilgili becerileri kavrayabilme	3	25	25	22	21,6	1,68	2,17	22	22
	Toplam	13	97	97	85	84,4	8,26	7,87	85	86

D1:Değerlendirici 1 D2: Değerlendirici 2

Çizelge 4.3'e göre uygulamaya katılan bireylerin başarı ortalaması değerlendirici 1'e göre % 85 ile geçerli öğrenme düzeyine ulaşmıştır. 13 maddeden oluşan ölçek değerlendirme ölçütlerinin genel ortalaması 85'dir. En yüksek öğrenme düzeyi %36 ile ikinci hedefe , %27 ile birinci hedefe, %22 ile üçüncü hedefe yönelik gerçekleşmiştir. Buna göre, yapılan uygulamaların sonucunda psiko-motor düzeydeki hedeflerine ulaşılma derecesinin yeterli olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.3 'ye göre uygulamaya katılan bireylerin başarı ortalaması değerlendirici 2'ye göre %86 ile geçerli öğrenme düzeyine ulaşmıştır. 13 maddeden oluşan ölçek değerlendirme ölçütlerinin genel ortalaması 86'dir. En yüksek öğrenme düzeyi %36 ile birinci hedefe, %28 ile ikinci hedefe, %22 ile üçüncü hedefe yönelik gerçekleşmiştir. Buna göre, yapılan uygulamaların sonucunda psiko-motor hedeflerine ulaşılma derecesinin yeterli olduğu görülmektedir.

İDAG uygulamaları sonrası değerlendiriciler tarafından, katılımcıların hedeflenen psikomotor davranış düzeylerine ne derecede ulaştıklarının tespiti için hazırlanan ürün değerlendirme ölçeğinden elde edilen puan değerleri Çizelge 4.4'de verilmiştir.

Çizelge 4.4. Uygulamalardan elde edilen puan değerleri

		Teknik Boyut		Yaratıcılık		Ekonomik Boyut		Toplam Puan Ortalama
S No		D1	D2	D1	D2	D1	D2	
G1		23	25	30	32	22	18	75
G2	1	30	27	36	38	23	22	83
	2	25	26	32	32	19	20	
G3	1	27	24	32	34	21	22	85
	2	30	29	36	36	24	25	
G4		25	28	38	34	22	23	85
G5		32	32	40	40	25	25	97
G6		29	30	36	38	22	22	88
G7		20	22	34	34	21	19	75
G8	1	31	32	40	38	24	24	91
	2	27	30	38	36	22	21	
G9		27	28	32	32	21	20	80
G10		26	25	34	36	20	21	81

D1:Değerlendirici 1

D2: Değerlendirici 2

Çizelge 4.4’de iki değerlendiricinin katılımcıların İDAG uygulamalarından elde edilen ürün puan değerleri aktarılmıştır. İki ürün çalışan G2, G3, G8 kodlu gönüllü katılımcıların puan değerleri, çalıştıkları her iki ürünün toplam ortalama puanı olarak verilmiştir. Katılımcıların aldıkları puanların ortalaması sırasıyla G1:75, G2: 83, G3:85, G4:85, G5:97, G6:88, G7:75, G8:91 G9:80, G10:81 şeklindedir.

Hedeflenen psiko-motor davranışa ulaşılma düzeylerinin puan karşılığına göre G5’in toplam puan ortalaması 97 ile yeterli öğrenme düzeyinin üzerinde gerçekleşmiştir. G1 ve G7 ‘in toplam puan ortalaması 75 ile yeterli öğrenme düzeyinde olup diğer katılımcılara göre daha düşük çıkmıştır. Çalışma grubu yöntemde de açıklandığı üzere amatör bireylerden oluşmaktadır. Her katılımcının becerisi başta yetenekleri olmak üzere elindeki malzemeye, tasarım ve üretim şartlarına göre farklılık göstermektedir. Bu sonuçta belirtilen faktörlerin etkisinin olduğu düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

İleri dönüşüm (upcycle) yöntemiyle kadınlara giysilerden yeni ürün geliştirme becerilerinin değerlendirildiği bu çalışma Keçiören Meslek Edinme Kursları (KEÇMEK) adı altında yer alan “Kadın Elbise Dikimi” dersini alan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 10 kadın katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda, iki başlık altında toplanan araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar açıklanmaktadır.

5.1. İleri Dönüşüm Atölyesi Uygulamaları Sonucunda Ortaya Çıkan Yaratıcı Ürün Tasarımlarına Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın 1. alt problemi “İleri dönüşüm konusunda hangi yaratıcı uygulamalar yapılabilir?” şeklindedir. İD atölye uygulamalarında teknik boyut, yaratıcılık boyutu ve ekonomik boyut olarak değerlendirilen ürünlerden elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Teknik boyut ile ilgili sonuçlar

Teknik boyutu itibarıyla değerlendirildiğinde her bir ürün:

- Oluşturduğu parça sayısına, tasarımına ve kullanım yerine göre sembolik ve form değerinin değişiklik gösterdiği,
- Katılımcılarda oluşan kullanım amacını yerine getirme beklentisini karşıladığı buna bağlı olarak fonksiyonel değere ulaştığı,
- Uyum, denge, etki/vurgu gibi alt hedefler itibarıyla tasarım bakış açısına göre değişiklik gösterdiği,

Sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yaratıcılık boyut ile ilgili sonuçlar

Yaratıcılık boyutu itibarıyla değerlendirildiğinde her bir ürünün:

- Kullanılmayan mevcut ürünün farklı ürüne dönüştürülmesiyle katılımcıların birden çok fikir üretme yeteneğinin gelişmesine katkı sağladığı,
- Farklı uygulama yaklaşımları ile (örneğin bir bluzun, gömleğin farklı bir giysiye dönüşmesiyle) değişik boyutlar kazanarak işlevselliğinin arttığı,
- Katılımcılarda düşünmeyi uzatmayı, detaylandırmayı, süsleme olarak tanımlanan zenginleştirmeyi tasarımla bütünleştirmeye destek olduğu,
- Yeni ürünün katılımcılarda özgün düşünceyi somutlaştırma yeteneklerini görünür kıldığı ve bunu da katılımcıların fark etmesine yardımcı olduğu,

Sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ekonomik boyut ile ilgili sonuçlar

Ekonomik boyut açısından değerlendirildiğinde her bir ürün;

- Katılımcının ürün geliştirme sürecinde maliyeti dikkate alması gerektiği bilincinin yükselmesine,
- Malzeme ve zamanı minimum seviyede tutmaya özen gösterildiği,
- İhtiyaç ve beklentileri karşılama adına satışa uygunluk ölçütünü karşılaması gerektiği
- Tüm uygulamalarda kalitenin ön plana çıkarılmasına dikkat edildiği,
- Neredeyse kullanılmayan giysinin tamamına yakın kısmından faydalanılarak az atık ile aileye, ev ekonomisine, çevreye, topluma katkı sağla hedefiyle üretildiği,

Sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. İleri Dönüşüm Atölye Uygulamalarının Sonuçları Nelerdir?

Araştırmanın 2. alt problemi “İleri dönüşüm atölye uygulamalarının sonuçları nelerdir?” şeklindedir. Bu sorunun cevaplanması için iki seçenekli uygulama adımı tercih edilmiştir. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlar ve ileri dönüşüm atölyesi ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeylerine yönelik sonuçlar alt başlıklar şeklinde aktarılmıştır.

5.2.1. İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcı kadınlara sağladığı kazanımlara yönelik sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik a seçeneği “İleri dönüşüm atölye uygulamalarının gönüllü katılımcılara sağladığı kazanımlar nelerdir?” şeklindedir. 10 gönüllü katılımcı ile yapılan görüşmelerde çalışmanın sağladığı kazanımların sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- Katılımcıların mevcuttaki dikiş teknik bilgilerine yenisini eklediği,
- Katılımcıların yeni öğrendikleri her bir farklı tekniği ileri dönüşüm yöntemiyle uygulamalara yansıttığı ve deneyimledikleri, üretilen bir giysinin kullanımının artırılması için ileri dönüşüm ve yaratıcı düşünce tekniklerini kullanarak özgün, işlevsel fikirler üretmesine katkı sağladığı,
- Katılımcıların bireysel yaratıcılığını ortaya koyarak tasarımını bireyselleştirdiği,
- Katılımcıların, giysilerini hazır almak, dolapta bekletmek, başkasına hibe etmek, çöpe atmak veya ev temizliğinde kullanmak yerine giysilerin üzerinde farklı sürdürülebilirlik yöntemleri uygulama isteğini artırdığı,
- Katılımcıların yeni ürünler ürettikçe özgüven duygusu kazandığı,
- Uygulamalar sonrasında katılımcıların çevreye karşı daha bilinçli ve daha duyarlı hale geldiği,
- Katılımcıların bilinçli tüketime yönlendirdiği aynı zamanda ev ekonomisine katkı sağladığı,
- Katılımcıların çevreye karşı bilinçlenme ile daha az tüketime yönelimi sağladığı böylece aileye, topluma ve çevreye karşı koruma sorumluluğu oluşturduğu,
- Katılımcıların, oluşturulan yeni ürünlerde atığı en aza indirerek çevreye karşı sorumluluk duygusu oluşturduğu,

Sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2.2. İleri dönüşüm atölyesi ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeylerine yönelik sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik b seçeneği “İleri dönüşüm atölye uygulamaları ile katılımcıların kazanması hedeflenen davranışlara ulaşma düzeyleri nelerdir?” şeklindedir.

Performans/beceri değerlendirme ölçeğinden elde edilen bulgular, katılımcıların başarı genel puan ortalamalarının 84 ile yeterli öğrenme düzeyinin (70 ve 70+) üstünde gerçekleştiğini göstermiştir. Katılımcıların yeterli öğrenme düzeyine ulaşmasında, çalışmaya diğer bir deyişle bireysel tasarım yapmaya gönüllü olmaları, belirli bir hazırbulunuşluk düzeylerinin olması, yaptıkları ürünleri nerede, nasıl ve hangi amaçla kullanacaklarının farkında olmaları, aile ekonomisine katkı, topluma fayda sağlama bilinçlerinin yüksek olması gibi etkenler başarılarında olumlu etki sağlamıştır.

İleri dönüşüm yöntemiyle sürdürülebilirliğe katkı sağlayan bu çalışmada gönüllü katılımcıların daha önceden böyle bir uygulama içinde bulunmadıkları ve konudan habersiz olmaları çalışma açısından büyük önem taşımaktadır.

İDAG uygulamalarının yeniden üretimden, yeniden kullanıma toplumdaki bireylerin çevreye karşı duyarlılığına ve sürdürülebilirliğe katkı sağladığı; bundan sonraki sürdürülebilirlik ile ilgili yapılacak olan çalışmalara örnek bir veri oluşturduğu düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda hem katkı sağlaması açısından gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler şu şekilde sıralanmıştır:

- İleri dönüşüm yöntemi, giysilerin değersiz olarak görülmesi, çöp olarak nitelendirilmesi yaklaşımı yerine yeniden değerlendirilerek hem ülke ekonomisine kazandırılabilen hem de çevresel ve ekonomik iyileştirme araçlarından biri olarak yaygınlaştırılabilir.

- Bireylere yeni ürün geliştirme becerilerinin artırılması için sürdürülebilirlik konusunun halk eğitim merkezlerinde ders içeriği olarak verilebilir.
- Araştırma örneklemini daha büyük sayılardaki gruplarla artırılarak yeni çalışmalar yürütülebilir. Bu şekilde toplumda daha fazla kadına ulaşılarak çevre duyarlılığı, kaynakların dengeli kullanımı ve farkındalığı yaygınlaştırılabilir.
- Daha üst seviyedeki yaratıcılık içeren uygulamalardan elde edilen ürünlerle daha geniş kitlelere hitap eden ürün değiş tokuşu etkinlikleri düzenlenebilir. Bu şekilde toplumdaki bireyler arasında benzer giysi veya giyim ürünlerinin el değişikli yoluyla kullanım ömrü artırılabilir.
- Bu çalışma amatör düzeyde 10 gönüllü kadın ile gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda, profesyonel düzeyde daha fazla sayıdaki gruplarla ve daha uzun süreli olarak gerçekleştirilerek ileri dönüşüm uygulamalarının bir yaşam tarzı haline getirilmesi desteklenebilir.

KAYNAKLAR

- Ak, S. (2008). *İlköğretim Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Bilinçlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aral, N. (2009). *Tekstil Atıklarından Oluşturulan Kompozitlerin Performans Özelliklerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Artut, Y. (2015). *Üretim Firelerinin Endüstriyel Tasarım İle Geri Kazanımı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan, E. (2001). Kavram Boyutunda Yaratıcılık. *Türk Psikolojik Rehberlik ve Danışma Dergisi*, 2(16), 19.
- Aşık, G., ve Yılmaz, Z. (2017). Matematik Eğitimi Çalışmalarında Tasarım Tabanlı Araştırma ve Öğretim Deneyi Yöntemleri: Farklar Ve Benzerlikler *Journal of Theory and Practice in Education*, 13(2), 343-367.
- Atasoy, B., Kadayıfçı, H., Akkuş, H.(2007). Öğrencilerin Çizimlerinden ve Açıklamalarından Yaratıcı Düşüncelerin Ortaya Koyulması (Çizimler ve Açıklamalar Yoluyla Yaratıcı Düşünceler), *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 679-700.
- Atılğan, D. (2014). Giysi Tasarımında Esinlenmenin Ve Araştırmanın Yaratıcılığa Etkisi *The Journal of Academic Social Science Studies*, 471-487 <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2486>.
- Biber, M. (2006). *Keşfederek Öğrenme Yönteminin İlköğretim II. Kademe Matematik Dersi Öğrencilerinin Yaratıcılıkları Üzerindeki Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Buğday, E. B, ve Babaoğlu, M. (2016). Bilinçli Tüketim Kavramının Boyutları: Bilinçli Tüketim Davranışının Yeniden Tanımlanması, *Sosyoekonomi Dergisi*, 24(30), 187-206.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, Ö., Ayvaz, K. M. (2017). Tekstil ve Modada Sürdürülebilirlik *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3) 110-119.
- Çağman, D., Koca, E. (2012). Kullanılmayan Giysilerin Değerlendirilmesinde Çalışan Kadınların Ekolojik Yaklaşımları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 161.

- Coşkun, H. (2005). Beyin Yazımında Iraksak Düşünme ve Grup Ortamının Düşünce Üretimine Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55).
- Çeğindir, N. (2017). *100 Soruda Giysi Mimarisi*. Ankara, Gazi Kitabevi.
- Çellek, T. (2003). Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık, *Pivolka* (8), 6.
- Cimatti, B., Campana, G., and Carluccio, L. (2017). Eco Design and Sustainable Manufacturing in Fashion: a Case Study in the Luxury Personal Accessories Industry. 393 – 400 (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).
- Çolakoğlu, E. (2010). Haklar Söyleminde Çevre Eğitiminin Yeri ve Türkiye’de Çevre Eğitiminin Anayasal Hakları, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, s(88).
- Cumming, D. (2015) Earthlink: Upcycling Corporate to Children’s Apparel Engaging Strategies for Designed Reuse *Unmaking Waste 2015 Conference Proceedings*, s. 628-636.
- Doğan, O., Bulut, Z. A, ve Çımrın, K. F. (2015). Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29 (4) 660-667.
- Dalkıran., E. (2008). Keman Eğitiminde Performansın Ölçülmesi *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2) 116-136.
- Dalkıran, Ö. (2019). *Ağ kuşağının bilgi davranışı*. (Birinci Baskı). Hiperlik Yayınları: İstanbul.
- Delong, M., Casto, M., Min., S., Berk, G.(2017). Exploring An Up-cycling Design Process For Apparel Design Education, *Fashion Practice, The Journal of Design, Creative Process & The Fashion Industry*.
- Demirci, S., F. (2011) Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim. *Eğitim ve Verimlilik*, (141),14-21.
- Dikici, A., Tezci, E. (2003). Yaratıcı Düşünceyi Geliştirmeci ve Oluşturmacı Öğretim Tasarımı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 255.
- Dikici, A. (2011). Yaratıcılığın Örtük Kuramları: Yaratıcılık Hakkında Ne Düşünüyoruz Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması, *e-Journal of New World Science Academy*, 1.
- Ekström, K.M, Salomonson, N. (2014). Reuse and Recycling of Clothing and Textiles A Network. *Approach Journal of Macromarketing*, 34(3), 396.
- Er, M. K. (2012). Sıfır Atık Yönetimi Ve Ofis Tipi Binalarda Uygulanması. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul.

- Ercan, F. (2017). Atık Yönetim Mevzuatı. Ziraat Mühendisi Çevre ve Şehircilik İstanbul İl Müdürlüğü. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı.
- Ersoy, E., Başer, N. (2009). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Düzeyleri. *The Journal of International Social Research*, 2(9), 129-137.
- Eladwil, M. T, Shaker, R. N., Abdelrahman, H. S., Mahmoud, S. A., Fathy, H., and Sharaf, S.M. (2016). Upcycling Used Garments to Recreate Sustainable Fashion Designs Treated by Soil Release Finishing. *International Journal of Advanced Engineering, Management and Science (IJAEMS)*, 2(8). 2454-1311
- Fogg, M. (2014). *Modanın Tüm Öyküsü*. (çev. E. Gözgül). İstanbul: Hayalperest Yayınları, 486.
- Fraser. K., (2009). ReDress - ReFashion As a Solution For Clothing (un) Sustainability, A thesis submitted to AUT University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Art and Design, New Zealand.
- Gibson, R. B. (2009). Beyond The Pillars: Sustainability Assessment As A Framework For Effective Integration Of Social, Economic And Ecological Considerations In Significant Decision-Making Kainan University www.worldscientific.com, s. 389-410.
- Göksel, N., Yanmaz, K. (2012). *Modası Geçmiş Ürünlerin Yeniden Kullanımına Yönelik Araştırma*. 1. Uluslararası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Akdeniz Üniversitesi, s. 34-38.
- Han, S., Chan, P., Ventkatraman, P., Apeagyei, P., Cassidy, T., Tyler, D., (2017). Standard vs. Upcycled Fashion Design and Production, Fashion Practice, The Journal of Design, Creative Process & The Fashion Industry .
- Hayta, A. (2009). Sürdürülebilir Tüketim Davranışının Kazanılmasında Tüketici Eğitimin Rolü. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 145.
- Honneck, E. (2016). Inspiring Creativity in Teachers to Impact Students. *Torrance Journal for Applied Creativity*. Published by the Midwest Torrance Center for Creativity/The Center for Gifted, Glenview, IL.
- İşmal, Ö.E., Yıldırım, L. (2012). Tekstil Tasarımında Çevre Dostu Yaklaşımlar 1. Uluslararası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Akdeniz Üniversitesi. s. 9-13.
- Janigo, K. A., Wu, J., and Delong, M. (2017). Redesigning Fashion: An Analysis and Categorization of Women's Clothing Upcycling Behavior. *Fashion Practice*, 254-279.

- Joy, A., Sherry, J.F., Venkatesh, A., Wang, J., and Chan, R. (2015). Fast Fashion, Sustainability, and the Ethical Appeal of Luxury Brands 16(3), 273-295, DOI: 10.2752/175174112X13340749707123.
- Kanat, A., Atılgan, T. (2014). Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Tersine Lojiğin Uygulama Olanakları, XIII.Uluslararası İzmir Tekstil ve Hazır Giyim Sempozyumu 2-5 Nisan.
- Karagözoğlu, M., Özyonar, F., Yılmaz, A., Atmaca, E.(2009) Katı Atıkların Yeniden Kazanımı ve Önemi, *Türkiye Katı Atık Yönetimi Sempozyumu*, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Karalar, R. ve Kiracı, H. (2011). Çevresel Sorunlara Karşı Bir Çözüm Önerisi Olarak Sürdürülebilir Tüketim Düşüncesi. *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, (30) 63,76.
- Karataş, K., ve Başbay, M. (2014). Öz Yönetimli Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Düzeyinin Eleştirel Düşünme Eğilimi, Genel Öz Yeterlik ve Akademik Başarı Açısından Yordanması *İlköğretim Online*, 13(3), 916-933, <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Karataş, S., Özcan, S.(2010). Yaratıcı Düşünme Etkinliklerinin Öğrencilerin Yaratıcı Düşüncelerine ve Proje Gelistirmelerine Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 225-243.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Yirmi yedinci Basım). Ankara: Nobel Akademik. 27, s. 96.
- Kaypak, Ş. (2011) Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Bir Çevre .*Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(20), 19-33.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik Ayak İzinden Çevre Barışına Bakmak. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 6(1), 155.
- Kılıç, S. (2013). *Giyim Sektöründe Üretim Artıklarının Sürdürülebilir Moda Yaklaşımıyla Değerlendirilmesi ve Örnek Bir Uygulama*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, S. (2015). Kappa Testi. *Journal of Mood Disorders*, 5(3), 142-144. DOI: 10.5455/jmood.20150920115439.
- Koca, E., Ve Koç, F. (2009). Giysi Tasarımında Yaratıcılık. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 4(1), 33-44.
- Koca, E.,Öz, C.,Artaç, B., (2016). Hazır Giyim Sektöründe Sürdürülebilirliğin Yöneticiler Açısından Değerlendirilmesi, *Journal of Textiles and Engineer*, 23(103).
- Koç, F., Şoher, B.(2015). Moda Tasarımı Eğitiminde Öğrencilerinin Sürrealizm Sanat

- Akımının Yaratıcılıklarına Etkisi..*Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (19),173-184.
- Koçak, Y., Oran, N., Turfan, E. (2016). Atıkların Ayrıştırılması, Sosyal Sorumluluk ve Çevre Bilinci Eğitimi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, *Journal of Academic Research in Medicine*, 2(2), 100.
- Kozłowski, A., Searcy, C., and Bardecki, M. (2018). The reDesign canvas: Fashion design as a tool for sustainability. 194-207 .
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.02.014>.www.elsevier.com/locate/jclepro.
- Landis, J. R., and Koch, G. G. (1977). The Measurement of Observer Agreement for Categorical Data. *International Biometric Society Stable* 33(1). 159-174
- Lundblad, L., and Davies, I. A. (2016). The values and motivations behind sustainable fashion consumption *Journal of Consumer Behaviour*, 149–162. (wileyonlinelibrary.com) DOI: 10.1002/cb.1559.
- Mangır, A.F. (2016). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yavaş ve Hızlı Moda. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(41), 146-152.
- Marvasti, A.B. (2004). Qualitative research in sociology. London: Sage Ltd.
- McCaster, B. (2012). The Career Closet Upcycling Program: A Business Plan, University of Arkansas, Fayetteville. 1-19.
<http://scholarworks.uark.edu/mgmtuht/5>.
- McLaren, S. J. (2007). Defining a Role for Sustainable Consumption Initiatives in New Zealand. *2nd International Conference on Sustainability Engineering and Science*, Auckland, NZ.
- McQuillan, H., and Risaanen, T. (2011). Yield Making Fashion Without Making Waste. <https://hollymcquillan.com/design-practice/yield-making-fashion-without-making-wast>.
- Miles, M.B., and Huberman, A.M. (1994). Qualitative data analysis. London: Sage Publication.
- Molla, A. (2007). *Giyisi Tasarım Aşamalarının İncelenmesi ve Hazır Giyim İşletmelerindeki Tasarımcı Performansın Değerlendirilmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Newell, A. S. (2015). Textile Waste Resource Recovery: A Case Study Of New York State's Textile Recycling System. Presented to the Faculty of the Graduate School Cornell University. Master's Thesis.
- Niinimäki, K. (2013). Sustainable Fashion: New Approaches, Aalto ARTS Books, Helsinki.

- Odabaşı, Ş. Ve Yüksel, Ş. (2018). Sürdürülebilir Kalkınmada Moda Tasarımcısının Rolü'ne Yönelik Alanyazın İncelemesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 14(2), 413-425.
- Öç, B. (2013). *Sürdürülebilir Tasarım: Ürün Tasarımı ve Üretimi Temelinde Malzemelerin Geri Dönüştürülmesi Bilinci*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 15.
- Özaşkın, A.G., Bacanak, A. (2016). Eğitimde Yaratıcılık Çalışmaları:Neler Biliyoruz? *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 5, (Özel Sayı).
- Öztürk, F., ve Ege, J. (2019). Sürdürülebilir Moda'nın, Ekolojik Baskı Tekniği İle Değerlendirilmesi Ve Bir Örnek Uygulama. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 394-406.
- Pandit, P., Nadathur, G. T., Jose, S. (2019). Upcycled And Low-Cost Sustainable Business For Valueadded Textiles And Fashion. *Circular Economy in Textiles and Apparel*. 95-22. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-102630-4.00005-4>
- Preuit, R., and Yan, R. N. (2017). Fashion and Sustainability: Increasing Knowledge About Slow Fashion Through an Educational Module. *International Journal Of Environmental & Science Education*, 12(5), 1139-1154.
- Rahman, O., and Gong, M. (2016). Sustainable practices and transformable fashion design – Chinese professional and consumer perspectives. *Journal of Fashion Design, Technology and Education*, s. 1-15. <http://dx.doi.org/10.1080/17543266.2016.1167256>
- Risannen, T.(2013). Zero Waste Fashion Desing: A Study At The Intersection of Cloth, Fashion Design and Pattern Cutting, University of Technology, Sydney.
- Sandra I. R., Matthew S. R., Samantha C. S., and Elizabeth H. T. (2002). *Sustainability Assessment and Reporting for the University of Michigan's Ann Arbor Campus* University of Michigan, Ann Arbor, A project submitted in partial fulfillment of requirements for the degree of Master of Science (Natural Resources and Environment) Michigan.
- Sarıkaya, M., ve Kara, F. Z. (2007). Sürdürülebilir Kalkınmada İşletmenin Rolü: Kurumsal Vatandaşlık. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 222-233.
- Shukriah, A. N. , Farhana, K. N. , Shahrman, Z. A (2013). Upcycling: Re-use and Create Functional Interior Space Using Waste Materials, *E&PDE, the 15th International Conference on Engineering and Product Design Education*, Dublin, Ireland.
- Stenier, M., Wiegel, U. (2009). *Katı Atık Yönetimi Atık Yönetiminin Esaslarına Yönelik Rehber Kitap* (Birinci Basım). Ankara: Eflatun Yayınevi, 18.

- Sung, K. (2015). Review on Upcycling: Current Body of Literature, Knowledge Gaps and a Way Forward. *Venice Italy*, 17(4), 13-14.
- Sung, K. (2019). Upcycling for Teaching and Learning in Higher Education: Literature Review. <https://www.researchgate.net/publication/332795469>. DOI: 10.1007/978-3-030-15604-6_23.
- Şen, H., Kaya, A., ve Alpaslan, B. (2018). Sürdürülebilirlik Üzerine Tarihsel ve Güncel Bir Perspektif. *Ekonomik Yaklaşım*, 29(107), 1-47.
- Şimsekli, Y. (2004). Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı. *Eğitim Fakültesi Dergisi* XVII (1), 83-92
- Kipöz, Ş. (2015). *Sürdürülebilir Moda*.(Birinci Baskı). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Thidell, A. (2011). Nordic Workshop On Sustainable Consumption And Green Lifestyles – Report And Recommendations - Sustainable Consumption And Green Lifestyles – Definitions And Concepts. 1-18
- Tıraş, H. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İncileme. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, s. 57-73.
- Tokgöz, M. (2018). *Tekstil Sektöründe Sürdürülebilirlik Kavramı ve Yaşam Döngüsü Analizi*. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.,Adana.
- Tutkun, Ö. F. (2012). Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisi Üzerine Genel Bir Bakış. *Sakarya University Journal of Education*, S.3, s.14-22.
- Üçgül, İ., Turak, B. (2015). Tekstil Katı Atıkları Geri Dönüşümü ve Yalıtım Malzemesi Olarak Değerlendirilmesi. *Akademik Platform Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi*, Isparta, 40.
- Ünal, S., Dımsıkı, E. (2000). Çağdaş Öğretmenlik Eğitiminde Çevre Boyutu: Uluslararası Gelişmeler ve Ülkemiz, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12.
- Yanmaz, K. (2014). *Kadın Giyiminde Eski Kıyafetlerin Geri Kazanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Yayla, D. (2009). *Türk Yetişkin Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi*. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, MEB.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri Ye Eğitim Araştırmalarındaki Yeri Ve Önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 7-17.

- Yıldırım, L. (2017). Geri Dönüşüm/İleri Dönüşüm/Tekrar Kullanım Kapsamında İkinci El Giysiler ve Sürdürülebilirlik. *SDÜ-Arte Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*. 10 (20).
- Young, C., Jirousek, C., Ashdown, S. (2004). Undesigned: A Study in Sustainable Design of Apparel Using Post-Consumer Recycled Clothing. *Clothing and Textiles Research Journal*, 22 (61).
- Yüksekbilgili, Z., Akduman, G. (2016). Yetişkin Eğitim Memnuniyeti (Yem) Ölçümü İçin Ölçek Geliştirme Çalışması, *The Journal of Social Science*, 53, s.239-257.
- Yüksel, B. Y. (2018). Okul Öncesi Çocuklarına Uygulanan Yaratıcılık Eğitim Programının Çocukların Yaratıcılık Ve İşitsel Muhakeme Becerilerine Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü., Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İnternet: 2014 Yılı Belediye Atık İstatistikleri. Web: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18777> adresinden 5 Mart 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ulusal Geri Dönüşüm ve Eylem Planı (2014-2017) Web: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141230M1-12-1.pdf.66-67> adresinden 20 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: DeFacto (2016). Defacto Sürdürülebilirlik Raporu. Web: <https://kurumsal.defacto.com.tr/surdurulebilirlik.html>. 21.05.2019 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: Can, İ.I, (2016). Dönüşümün Yeni Yorumu Upcycling. Web: <https://gaiadergi.com/donusumun-yeni-yorumu-upcycling/> adresinden 15 Mart 2017 tarihinde alınmıştır.
- İnternet : <http://cevreonline.com/atik-yonetimi/> 24 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır (Url-2).
- İnternet: <https://cygm.csb.gov.tr/atik-yonetimi-i-539>. 24 Ocak 2018 tarihinde alınmıştır (Url-3).
- İnternet : <http://www.esyapaylas.com> 16 Şubat 2018 tarihinde alınmıştır (Url-8).
- İnternet: <https://www.freitag.ch/en/stories> 06.02.2019 tarihinde alınmıştır (Url-14).
- İnternet: <http://giysikutusu.kizilay.org.tr/>. 31.05.2019 tarihinde alınmıştır (Url-7).
- İnternet: <https://hipcycle.com/our-story> 05.04.2019 tarihinde alınmıştır (Url-12).
- İnternet: (<https://www2.hm.com>). 05.04.2019 tarihinde alınmıştır (Url-5).

İnternet: <https://www.looptworks.com/collections/delta/products/delta-tote> 05.02.2019 tarihinde alınmıştır (Url-13).

İnternet: http://www.livingly.com/runway/Couture+Fall+2012/Maison+Martin+Margiela/Details/u_W-qcXB2Zn 24.06.2019 tarihinde alınmıştır (Url-15).

İnternet: Mcdonough, W., and Braungart, M. (2013). The Upcycle: Beyond Sustainability-Designing For Abundance. New York. Web: <https://books.google.com.tr/books?id=tghQAoCWjvcC&printsec=frontcover&dq=Upcycle-Beyond-Sustainability-Designing-Abundanceebook/dp/B009LRWHNQ&hl> 30.05.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet : www.ortakdolap.com 16 Şubat 2018 tarihinde alınmıştır (Url-9).

İnternet: <https://www.pablopicasso.org/bull-head.jsp> 31.05.2019 tarihinde alınmıştır (Url-4).

İnternet: Ricketson K. (2009) Web: www.treehugger.com/sustainable-fashion/gary-harvey-couture-fashion-with-a-conscience.html 18.07.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet : http://sabateks.com/?page_id=286 31.05.2019 tarihinde alınmıştır (Url-6).

İnternet : http://www.smartasn.org/about/recycling_council.cfmt adresinden 8 Mart 2017 tarihinde alınmıştır (Url-11).

İnternet : <http://www.terracycle.com> adresinden 8 Mart 2017 tarihinde alınmıştır (Url-10).

İnternet : Trends.google.com.tr/trends/explore?date=all&q=%2Fm%2F0dtv25. 19.04.2019 tarihinde alınmıştır (Url-1).

İnternet: <https://vogue.com.tr/haber/dunden-bugune-rei-kawakubo> 28.07.2019 tarihinde alınmıştır (Url-16).

İnternet: <https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2016-ready-to-wear/comme-des-garcons/slideshow/collection#7> 28.07.2019 tarihinde alınmıştır (Url-17).

İnternet: World Wide Fund for Nature. (2012). Türkiyenin Ekolojik Ayak İzi Raporu, WWW.Web:http://www.footprintnetwork.org/content/images/article_uploads/Turkey_Ecological_Footprint_Report_Turkish.pdf adresinden 2 Şubat 2017 tarihinden alınmıştır.

EKLER

EK-1 Etik komisyon onay formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 08/04/2019-E.11051

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ
ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : 11054618-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 12.03.2019 tarih ve E.8191 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Moda Tasarım Anabilim Dalı **Yüksek Lisans öğrencisi Yeliz GÜNER, Prof.Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR'in** danışmanlığında yürüttüğü **"İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara Keçmek Örneği)"** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun 05.04.2019 tarih ve 06 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

Etik Komisyonunca onaylanan ilgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş; karara ilişkin imza listesi ve onaylanan çalışmalar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Aydın KARAPINAR
Komisyon Başkanı

Araştırma Kod NoB 2019-63

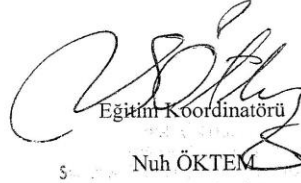
Ek:
1- İmza Listesi
2- Onaylı Çalışma

EK-2 Araştırma izni onay dilekçesi

Sayın Yeliz GÜNER

27.09.2018 tarihli, yazınız kurumumuzca değerlendirilmiştir. Kurumumuzda yrteceğiniz yüksek lisans tez çalışmanızla ilgili gönüllü katılımcılarla yapacağınız uygulamalı çalışmada bir sakınca görülmemiştir. Bireylerin haklarına gerekli dikkatin gösterilmesini rica ederim. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Eğitim Koordinatörü
Nuh ÖKTEM

EK-3 Görüşme formu

KATILIMCI GÖRÜŞME FORMU

Bu görüşme formunda sorulan sorular,

Ankara ili Keçiören ilçesi Yunus Emre Kültür Merkezi'nde yer alan Keçiören Meslek Edinme Kurslarından (KEÇMEK) Kadın Elbise Dikimi dersini alan bireylerden,

"İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara Keçmek Örneği)" başlıklı yüksek Lisans tezi için yürütülen atölye çalışmalarına gönüllü katılanların, bu çalışmalardan kazanımlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız? (Yaş-Eğitim-Emekli-Ev Hanımı)
2. Dikiş dikmeye ilginiz ne zaman başladı?
3. Daha önce dikiş deneyiminiz var mıydı? Nereelerde nasıl bir eğitim aldınız?
4. Uygulamalar sırasında edindiğiniz bilgiler –tecrübeler size neler kazandırdı?
5. Evinizde kullanımı azalan veya giymediğiniz giysileri eskiden nasıl değerlendiriyordunuz? Şimdi nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Ders içinde yapılan dönüşüm uygulamalarının sizin için faydaları nelerdir? Neye katkı sağladığını düşünüyorsunuz?
7. Sizce ders içinde yapılan dönüşüm uygulamaları sonucunda ortaya çıkan ürünleri maliyet, satışa uygunluğu ve kalite açısından değerlendirecek olursak neler söyleye bilirsiniz?
8. Sizce giysiler üzerindeki dönüşüm uygulamaları bu tür kurs merkezlerinde ayrı bir ders olarak verilmeli midir?
9. Daha önce sürdürülebilirlik ile ilgili yapılan çalışmalara katıldınız mı? Örnek firma/marka veya çalışmalar verebilir misiniz?
10. Sürdürülebilirlik ile ilgili ileri dönüşüm- yeniden üretim gibi çalışmaları yapan firmaların/markaların ürünlerini satın alırsınız?

KATILIMCI

EK-4 Uygulama sonrası değerlendirme ölçeği

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Katılımcı:			DEĞERLENDİRME						
			1 Yetersiz	2 İyi Değil	3 Orta	4 İyi	5 Çok İyi	Toplam Puan	
		Aranan Ölçütler							
UYGULAMA SONRASI ÜRÜN DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	ÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ TEKNİK BOYUT	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık).							
		Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran).							
		Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu).							
		Uyum (Yakınlık, Benzerlik).							
		Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı).							
		Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen).							
	YARATICILIK ÖLÇÜTLERİ	Akıcılık: Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme.							
		Esneklik: Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretme.							
		Özgünlük: Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapılar yaparak bir ürün meydana getirebilme.							
		Zenginleştirme (Detaylara Girme): Düşünmeyi uzatmayı, detayları verebilme (Süsleme).							
	ÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ EKONOMİK BOYUT	Maliyet: (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi).							
		Satışa Uygunluğu: (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama).							
		Kalite: (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)							
			TOPLAM						

**İLERİ DÖNÜŞÜM (UPCYCLE) YÖNTEMİYLE KADINLARA
GİYSİLERDEN YENİ ÜRÜN GELİŞTİRME BECERİLERİNİN
KAZANDIRILMASI UYGULAMA SONRASI PERFORMANS ÖLÇME
ARACI YÖNERGESİ**

İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara- KEÇMEK Örneği) isimli yüksek lisans tezine ilişkin verilerin bir kısmını toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Ölçme aracı Teknik Boyut, Yaratıcılık ve Ekonomik Boyut olmak üzere üç ana boyuttan oluşmaktadır. Ölçme aracının uygulaması, araştırmacı tarafından gönüllü katılımcıların performansı gözlenirken hedef becerilerin derecelendirilerek ölçülmesiyle yapılacaktır. Ölçümler, gönüllü katılımcıların gösterdiği performans için uygun görülen derecenin tablo hizasına (x) işareti konularak belirtilecektir. Katılımcının; ağırlıklı ölçüm puanlarının hesaplanması, katsayı değeri ile işaretlenen derecenin çarpımı sonucu, ağırlıklı toplam puanının hesaplanması ise ağırlıklı ölçüm puanlarının toplanması sonucunda elde edilecektir

Ölçme aracının dereceleme ve puanlama boyutuna ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

Dereceleme 1-(Yetersiz) , 2- (İyi değil), 3-(Orta), 4-(İyi), 5-(Çok iyi)	
Ölçme Aracının Alt Boyutlarından Alınabilecek En Yüksek Puanlar	
Sembolik Değeri	5
Formsal Değeri	5
Fonksiyonel Değeri	10
Uyum	5
Denge	5
Etki/Vurgu	5
Akıcılık	10
Esneklik	10
Özgünlük	10
Zenginleştirme (Detaylara Girme	10
Maliyet	10
Satışa Uygunluğu	5
Kalite	10
Toplam	100

EK- 6 Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

T.C.
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın katılımcı,

Sizi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan 05.04.2019 tarihli / 06 sayı ile izin alınan ve Prof.Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR tarafından yürütülen “ İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara-KEÇMEK Örneği) ” başlıklı araştırmaya katılmaya davet ediyorum.

Araştırmanın amacı	Bu çalışmanın amacı sürdürülebilirlik kavramı adı altında yer alan ileri dönüşüm yöntemiyle kullanılmayan giysileri atölye ortamında yapılan uygulamalar ile toplumdaki bireyler tarafından yaratıcı aktiviteler yoluyla yeniden kazandırılarak daha değerli bir ürün haline getirilmesidir.
Araştırma kapsamında nasıl bir uygulama yapılacağı	Araştırmaya gönüllü olarak katılacak olan bireylerin atölyede yapılan giysi uygulamalarının eğitim süresi boyunca hem bireyi tanıma hem de bireye kazandırdıklarının değerlendirilmesi açısından görüşmeler yapılarak görüntü kaydı alınacaktır. Araştırma süresince kullanılmayan giysilerden ortaya çıkan ürünler araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.
Araştırmaya katılım koşulları	Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen belirlenen düzeyde dikiş teknikleri bilgisine sahip bireylerin uygulama için yeterliliğini belirleyen kriterler esas alınacaktır.
Araştırmanın öngörülen süresi (başlama ve bitiş tarihi)	06.05.2019-06.06.2019
Araştırmaya katılması beklenen katılımcı/gönüllü sayısı	10
Katılımcı/Gönüllülerin, araştırmada karşılaşılabileceği riskler	-
Araştırmanın yapılacağı yerler	Keçiören Belediyesi Sanat ve Mesleki Eğitim Kursu/ Yunus Emre Kültür Merkezi
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	☒ evet ☐ hayır

Araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılma kararı verdikten sonra araştırmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu araştırmaya katılımınız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecek ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır. Araştırmadan elde edilecek bilgiler yukarıda “araştırma amacı” kısmında belirtilen amaç dışında kullanılmayacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Katılımınızla araştırmamıza yaptığınız destek için teşekkür ederim.

06/03/2019

Prof. Dr. Neşe Yaşar ÇEĞİNDİR
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi

EK- 6 (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda ayrıntıları belirtilen ve tarafıma aktarılan bu araştırma ile ilgili yapılan tüm bilgilendirmeleri ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında katılımcı kimliğinin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Ayrıca araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum ve bana herhangi bir ödeme de yapılamayacaktır. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Bu şartlar altında aşağıda adı soyadı yazılı şahsım, araştırmaya gönüllü olarak katılıyorum. Bu formun bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza	
Adres		Telefon, eposta	

EK- 7 Atölye uygulamaları hazırlanış süreci için yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin çizelgesi

Soru 1) Dikiş dikmeye ilginiz ne zaman başladı, nerelerde nasıl bir eğitim aldınız?					
Katılımcı/ Gönüllü	Ne Kadar Süredir	Başlangıç yeri ve nasıl başlandığı		Dikiş dikmeye başlama yöntemi	Neden/Niçin (Dikiş dikmeye başlama amacı)
		Kendi Kendine	Profesyonel Yardımla		
G1					
G2					
G3					
G4					
G5					
G6					
G7					
G8					
G9					
G10					

EK- 8 Belirtke tablosu

KONULAR HEDEFLER	Teknik boyut ile ilgili bilgiler	Yaratıcılık ile ilgili bilgiler	Ekonomik boyut ile ilgili bilgiler	Toplam
Giysiye sembolik değeri, farklılık-birlik katabilme	1			1
Giysiyi belirli ölçü- oran ve düzende uygulamaya dönüştürebilme	1			1
Giysiyi giyilebilir ve amaca uygun hale getirebilme	1			1
Giysi parçalarını kendi içinde uyumlu hale getirebilme (Kumaş özelliği, malzeme vb.)	1			1
Giysiyi kullanım durumuna göre oransal olarak yansıtabilme (Asimetri-simetri)	1			1
Giysiyi renk,doku ve desenle daha etkili hale getirebilme	1			1
Giysi uygulamalarında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme		1		1
Giysiye farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme		1		1
Giysi uygulamalarında yeni ve özgün düşünceler ortaya koyabilme		1		1
Giysi üzerinde detayları verebilme süsleme tekniklerini kullanabilme		1		1
Giysiyi ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirerek maliyeti azaltma			1	1
Giysinin tüketici ihtiyaçlarını karşılayabilme			1	1
Giysiyi kaliteli hale getirebilme			1	1
Toplam	6	4	3	13

EK- 9 Cronbach's Alpha ve ölçme aracı güvenirlik

Cronbach's Alpha değerleri

Değerlendirici	Katılımcı Sayısı	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
1	10	13	.826
2	10	13	.867

EK- 10 (a) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G1)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x			x			3				x		4
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4			x			3
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x				x		8				x		8
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3				x		4
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3			x			3
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x		x				2			x			3
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8				x		8
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8				x		8
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x			x			6				x		8
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10				x		8
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x				x		4				x		4
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8			x			6
	Toplam							75						75

EK- 10 (b) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G2)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

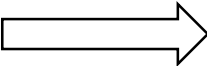
	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut		1x				x		4				x		4
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4			x			3
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x					x	10					x	10
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4			x			3
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x				x		4			x			3
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4				x		4
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8					x	10
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10				x		8
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8					x	10
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x					x	5				x		4
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8
	Toplam							89						87

EK- 10 (c) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G2)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR													
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2						
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam		
Teknik Boyut		1x					x	5				x		4		
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x			x			3				x		4		
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x			x			6				x		8		
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4			x			3		
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3				x		4		
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4			x			3		
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8				x		8		
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8		
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8				x		8		
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8		
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x				x		8				x		8		
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x			x			3				x		4		
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8		
	Toplam								76							78

EK- 10 (ç) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G3)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR												
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam	
Teknik Boyut		1x				x		4				x		4	
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4	
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x				x		8				x		8	
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4			x			3	
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3			x			3	
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4		x				2	
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8				x		8	
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8	
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8					x	10	
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8	
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x				x		8					x	10	
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x					x	5				x		4	
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8	
	Toplam							80						79	

EK- 10 (d) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G3)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR												
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam	
Teknik Boyut		1x					x	5				x		4	
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4	
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x				x		8				x		8	
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4				x		4	
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x				x		4				x		4	
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x					x	5					x	5	
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10	
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8	
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8					x	10	
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x					x	10				x		8	
	Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10
Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)		1x				x		4					x	5	
Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)		2x					x	10					x	10	
	Toplam							90						90	

EK- 10 (e) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G4)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR												
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam	
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x				x		4				x		4	
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4	
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x			x			6					x	10	
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3			x			3	
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x				x		4				x		4	
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen	1x				x		4			x			3	
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8				x		8	
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x					x	10				x		8	
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10					x	10	
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x					x	10					x	8	
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10	
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x					x	5					x	5	
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x					x	10				x		8	
	Toplam							85						85	

EK- 10 (f) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G5)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut		1x					x	5				x		4
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4					x	5
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x					x	10					x	10
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4				x		4
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x					x	5				x		4
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4					x	5
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x					x	10					x	10
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10					x	10
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x					x	10					x	10
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x					x	5					x	5
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x					x	10					x	10
	Toplam							97						97

EK- 10 (g) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G6)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR														
			DEĞERLENDİRİCİ 1								DEĞERLENDİRİCİ 2						
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam			
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x				x		4					x	5			
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4			
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x					x	10					x	10			
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3				x		4			
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x				x		4			x			3			
	Etki/Vurgu (Renk,Doku,Desen)	1x				x		4				x		4			
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8					x	10			
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8			
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10					x	10			
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x					x	10					x	10			
	Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10		
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x				x		4				x		4			
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8			
	Toplam							87						90			

EK- 10 (ğ) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G7)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x			x			3			x			3
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4			x			3
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x			x			6				x		8
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3				x		3
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x		x				2		x				2
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x		x				2			x			3
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8				x		8
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10				x		8
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x			x			3			x			3
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8
	Toplam							75						75

EK- 10 (h) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G8)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR												
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam	
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x					x	5					x	5	
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x					x	5				x		4	
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x					x	10					x	10	
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4				x		4	
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3				x		4	
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4					x	5	
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10	
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x					x	10					x	10	
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10					x	10	
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x					x	10				x		8	
	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10	
Ekonomik Boyut	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x				x		4				x		4	
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x					x	10					x	10	
	Toplam							95						92	

EK- 10 (i) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G8)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x				x		4				x		4
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x			x			3				x		4
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x					x	10					x	10
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3				x		4
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3				x		4
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4				x		4
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x					x	10					x	10
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x					x	10				x		8
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10					x	10
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8
	Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10				x	
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x				x		4					x	5
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8
	Toplam							87						87

Ek- 10 (i) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G9)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR												
			DEĞERLENDİRİCİ 1							DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam	
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x				x		4				x		4	
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4	
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x				x		8				x		8	
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x				x		4				x		4	
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x			x			3				x		4	
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x				x		4				x		4	
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x				x		8				x		8	
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x				x		8				x		8	
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x				x		8				x		8	
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8	
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x				x		8				x		8	
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x					x	5				x		4	
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, ütüsü vb.)	2x				x		8				x		8	
	Toplam							80						80	

EK- 10 (o) Uygulama örnekleri beceri değerlendirme çizelgesi

Gönüllü Katılımcı (G10)

ÜRÜN ÖNCESİ

UYGULAMA SONRASI ÜRÜN

	ÖLÇÜTLER		PUANLAR											
			DEĞERLENDİRİCİ 1						DEĞERLENDİRİCİ 2					
		Katsayı	1	2	3	4	5	Toplam	1	2	3	4	5	Toplam
Teknik Boyut	Sembolik Değeri (Farklılık, Birlik, Çok Anlamlılık)	1x				x		4			x			3
	Formsal Değeri (Teknik, Ölçü, Düzen, Oran)	1x				x		4				x		4
	Fonksiyonel Değeri (Giyilebilirlik, Amaca Uygunluğu)	2x				x		8				x		8
	Uyum (Yakınlık, Benzerlik)	1x			x			3			x			3
	Denge (Simetri, Asimetri, Yanıltıcı)	1x				x		4			x			3
	Etki/Vurgu (Renk, Doku, Desen)	1x			x			3				x		4
Yaratıcılık	Akıcılık (Bir konu hakkında bireyin birden çok fikir üretme yeteneğini kullanabilme)	2x			x			6					x	10
	Esneklik (Farklı yaklaşımlar getirebilme, değişik boyutları ortaya koyabilme, farklı kategorilerde fikir üretilme)	2x					x	10					x	10
	Özgünlük (Yeni ve özgün düşünceler ortaya koyması, alışılmadık yapıtlar yaparak bir ürün meydana getirebilme)	2x					x	10				x		8
	Zenginleştirme Detaylara Girme, düşünmeyi uzatmayı , detayları verebilme (Süsleme).	2x				x		8				x		8
Ekonomik Boyut	Maliyet (Ürün geliştirme sürecinde kullanılan materyallerin en aza indirilmesi)	2x					x	10					x	10
	Satışa Uygunluğu (Tüketici ihtiyaçlarını karşılama)	1x				x		4			x			3
	Kalite (Dikişin Sağlamlığı, üttüsü vb.)	2x			x			6				x		8
	Toplam							80						82

ÖZGEÇMİŞ

1. Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : GÜNER, Yeliz
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 29.04.1992 Ankara
Medeni hali : Evli
Telefon : 0507 473 20 23
e-mail : yeliz.gunner@gmail.com

2. Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi/Moda Tasarım Bölümü	2019
Lisans	Gazi Üniversitesi/Moda Tasarım Bölümü	2015
Lise	Kalaba Anadolu Kız Meslek Lisesi	2010

3. İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2015-2019	Keçiören Belediyesi (KEÇMEK)	Giyim Öğretmenliği

4.Yabancı Dil

İngilizce

5. Yayınlar

5.1. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

Güner, Y., ve Çeğindir, N. Y. (2019). İleri Dönüşüm (Upcycle) Yöntemiyle Kadınlara Kullanılmayan Giysilerden Yeni Ürün Geliştirme Becerilerinin Kazandırılması (Ankara-KEÇMEK Örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 787-794. DOI: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3491>.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...

